

The Project Gutenberg eBook of Mosaiker, by Various

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Mosaiker

Author: Various

Release date: August 9, 2016 [EBook #52765]

Language: Swedish

Credits: Produced by Richard, Jens Sadowski, Matti Järvinen and the
Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net>

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MOSAIKER ***

MOSAIKER.

Samlade

af

e ***.

HELSINGFORS,

Finska Litteratur-sällskapets tryckeri,
1874.

G. W. Edlunds förlag.

Innehåll.

	Pag.
-a-g.	
Tistelns blomma	1.
Olika tårar	107.
A-ï-a.	
Vid Marie Linders graf	12.
Störd morgonfröjd	39.
Till Ida Basilier	69.
Vid svalornas aftåg	114.
Fr. Berndtson.	
Om hösten	10.
Strid och frid	28.
Med en bukett på Emmys födelsedag	62.
Richard Björkstén.	
Epilog till Börjessons „Erik den 14:de“	32.
Charlotte Corday	76.
Fredrik Cygnaeus.	
En stupad förpost	4.
En liten prolog till ett litet Spektakel	108.
e ***	
En fråga	22.
Vid Karl Collans graf	45.
Till Rosina	60.
Konstnäreus kärlek	71.
Barnaskor	116.
Moritz Hornborg.	
I en ung flickas minnesbok	73.
Gabriel Lagus.	
Till Dagmar	29.
Theodor Lindh.	
Anna	19.
Slottet vid hafvet	58.
LII.	
Spegla dig	7.
Till en silfverbrud	23.
Den rätta stunden	42.
Veteranen i Backstugan	110.
Nanna.	
Elfdrottningens råd	65.
W. N-m.	
Källan	21.
Vårblomman	74.
Honom älskade hon	113.
Percival.	
Tiden	47.

-rl-rl.

En tår	17.
Den tidiga grafven	25.
Sjung	54.
Hemlängtan	63.

Z. T.

Newa	14.
Hafvets flicka	51.

X.

Egoisten	9.
Vi behöfva vår	27.
April	55.
En gnista	68.

Å. Ä. Ö.

Farväl	34.
--------	---------------------

Tistelns blomma.

1

Borta på heden, der sanden öfverallt stack fram och endast några sparsamma ljungqvistar bundo den, vid randen af mon, der de urgamla furorna stodo så höga och allvarliga och susade för vinden, der syntes en gammal, enstaka stuga. Den var helt liten och endast några, öfver dörren emot taket lutade, smala ungträdsstammar utgjorde förstugan der utanföre. Vid ena sidan af stugan hade man hackat opp ett litet potatesland, och snedt var det, men det var ock den enda odlade jordfläck, som syntes så långt ögat kunde nå. Endast furornas stammar till tusendetal syntes allt bakom hvarandra, så att blicken gick vilse emellan dem. Åt andra sidan låg den vida, sandiga heden, der blott ljungen växte och trifieds.

Stugan hade ett litet fenster, fyra handstora rutor voro af glas och lika många felades, men i stället voro trasor instoppade i öppningarna.

Vid hörnet af stugan stod en tistel. Icke var den just frodig, men den var ändå temmeligen grön. Den såg riktigt ut, som om den skulle tänkt: „det vore allt bra roligt att vara en fager blomma, men när man är skapt till att vara tistel, så måste man ju vara en tistel.“

2

Vid stugans dörr satt en liten flicka och lekte. Det lilla lintyget, det enda plagg, som hon hade på sig, var helt kort och snäft, men det tänkte hon alls icke på. Hon byggde en gärdesgård af stickor och planterade ljungqvistar derinom, och det var trädgård och grant.

Den lilla flickan radade ifrigt sina ljungqvistar och hade snart fullplanterat sin trädgård. Då såg hon opp och vid stugans knut lyste emot henne någonting rödt. Hon sprang dit och ropade till i glädje:

„Mor, mor! kom och se en blomma, se, vi ha en blomma!“

Tisteln hade slagit ut sin röda blomma och i glädjen dansade hon omkring den, utan att alls bry sig om att hennes lintyg var så kort och så snäft. En blomma, se, det var något, det. Greta lilla hade ju knappt sett andra sådana än ljungens.

Men nu kom en hel herre åkande. Öfver mon går väg allestädes hvar man än vill köra. Det var trädgårdsmästaren från herrgården. Han hade till vexthuset fått många slag af nya vexter och ibland dem utländska arter af täckt blommande ljung. Han kom för att tillsäga om, att folket i den gamla stugan skulle samla god och fin ljungjord, för att dermed fylla krukorna åt de rara, fremmande vexterna.

Vid den lilla stugans dörr stannade trädgårdsmästarn, såg sig omkring och skakade på hufvudet, och hans blick fästades af tistelblommans röda färg.

3

„Minsann,“ sade han, „tror jag icke att de ha' blommor här.“ Han tog några steg framåt, men såg snart att det blott var en fattig tistel, och så trampade han ned den, ryckte opp den och kastade den långt bort i det han sade:

„Ja, se, det var blomma, det!“

Men lilla Greta stod häpen, stirrande på den fremmande herren, och först när han gått bort, började långsamt den ena tåren efter den andra att trilla utför de små, bruna kinderna. Slutligen lade hon sig ned på marken, med hufvudet på mullen der tisteln stått, och gret bittert.

Men trädgårdsmästarn satte sig upp i schäsen och for bort helt nöjd; han hade ju utrotat en stygg tistel.

-a-g.

Midt i en vinter, hvilken ej blir af,
Din lefnads vår frös bort, och blott en graf
Står redd att inta vårens, sommarns rum.
Din lyra som din scen är evigt stum.

Och det fanns dock i dig så mycket lif,
Som ödmjukt bad till Gud Allsmäktig: Gif
Åt hvad, som bäst sig rör i mitt bröst,
Det godas värma och det ädlas röst.

Och ofvan prosan af hvardagens hed
Hans känsla mellan sångens blommor gled;
Der andades en oskuld utan flärd,
Så mild som flägten från en bättre verd.

Och denna oskuld påtog sig gestalt
Uti hans hela väsen. Och i allt
Blef den sig trogen. Lika ren som varm
Steg den på tiljan från kasernens larm.

Med sådant lynne spränger man ej berg,
Men dikt som verklighet få menskelig färg;
Det lynnet trotsar sig ej till en stod,
Men likväl lifvas det af handlings mod.

Det tror uppå en framtid fullt och fast,
Der mången högvis sett blott hvad som brast.
Fördömer ej, hvad redan förefinns;
Har rum för *hopp* vid allt hvad godt man minns.

Så vid försöket med en inhemsk scen,
Der tviflet endast såg en stötesten,
Den unge gossen tog med lif och själ
Sin del uti vågstyckets ve och väl.

Han bilder gaf deråt ur diktens verd,
Steg sjelf på tiljan lika fri från flärd,
Som han i lifvet gick sin jemna gång
Med vidgadt sinne, fast hans stig var trång.

Om han ock ej hann främst uti sitt led,
År han den förste dock, som stupat ned
Bland denna skara, hvilken känt sig stark
Att bygga Finlands scen på egen mark.

Mitt råd du följde, då soldatens rock
Du bytte ut mot histrionens - ock
Mig ångerbytt mitt råd ej ens nu gör,
Då med dig sjelf allt, hvad du drömde, dör.

Det var och blir en sed bland ädla folk,
Att den som ung får stupa såsom tolk
För syften värdiga att lefva få,
Hans minne kan med deras blott förgå.

Fredrik Cygnaeus.

En liten sällsam spegel jag dig räcker:
Törs du väl se i den?
Ett trollglas, tror du, nej, fast den upptäcker
Hvad du ej skådat än.

Den har små fel, min spegel: för det första
Den visar endast dig;
Men just för dig är det väl ej det största,
Så litet som för mig.

Och vidare, ej rodnaden på kinden
Du skådar der rätt klar;
Liksom i källans spegel ej, när vinden
En suck deröfver drar.

Ej heller ögats glans sig återspeglar
Uti dess dunkla glas;
Blott såsom solens, när förbi den seglar
Ett vårmolns skära gas.

Men om ej detta allt, du likväl mycket
Uti min spegel ser:
Ditt hjertas bild, det goda, ljufva tycket
Och är ej det långt mer.

Att purpurskimmer dina kinder målar,
Du märker väl ändå;
Och att med stjernans glans ditt öga strålar
Nog man dig sagt också.

Men, se, de oförgängliga behagen,
Dem får du skåda här;
De högre, som ej vexla om med dagen,
Som skönhet göra plär.

Den bästa må jag då min spegel kalla;
Men viste alla så,
Af skönheter visst då ej skulle alla
Från spegeln nöjda gå.

Hvarje blomma han bröt, var ett minne af dem,
Som han älskat och gömt i sitt hjertas hem.
Och den blå, - det var hon med de djupa blå!
Och den röda, - hans kärlek derpå.

Och han pressade blommorna ömt till sin barm,
Och han kysste dem alla i kärlek så varm;
Att han *brutit* dem, tänkte han icke uppå,
Att de *vissnade* dagen derpå. -

-X.-

I doftande skogens sköte,
Vid vårliga vindars smek,
Små elfvorna stämma möte
Och jubla i yster lek.

Der blickar ifrån sin stängel
En blomma ur jordens grus,
Så ren som en himlens engel,
Så vacker som dagens ljus.

Der höres en fågel sjunga
Och prisa all kärleks Gud,
Så ljufligt att ingen tunga
Har härma förmått hans ljud.

Nu höstliga skurar strömma,
Förbi äro glans och doft,
Och gulnade löfven gömma
Den vissnade blommans stoft.

Och tystnat har visan redan
Om kärlekens fröjd och makt,
Och stormen har rasat sedan
Och härjat och ödelagt.

Men troget mitt hjerta gömmer
Den bild det famnat engång
Och än ibland isar drömmar
Om blommor och fågelsång.

Fr. Berndtson.

(född Grefvinna Mussin-Puschkin)

graf.

För skördemannen med lian höjd
Hvad gäller ungdom, behag och snille
Och fot, som sväfvat i dansens gille,
Och blick, som strålar af lefnadsfröjd.

Han mejar ros liksom tistel af;
Vårt hjertas skatt, när han facklan vänder,
Oss halkar sakta ur häpnade händer;
I mörka hvirfveln går allt i qvaf!

Ja, allt är slut! - hör man hviskas doft
Af dem, som locket på kistan spika
Så öfver ande som stoft tillika: -
„Ty stoftets barn, bli igen blott stoft.“

Du rika ande vi känt och sett,
Du friska kraft, som sjönk plötsligt samman,
Hvem öfvertygar mig här att flamman
Af dödens pust blåstes ut med ett?

Bort, oförnuft utan all logik!
Mer klart det syns, att till ljusets flöden
Sig Phoenix svingat ur askan, döden,
Och lefver evigt, på skönhet rik!

Sen puppans fångsel du sakta bröt;
Är idealet, det sökta, funnet.
Är törsten stillad, är målet vunnet,
Är frid i kärlekens öppna sköt?

A-i-a.

D in barndomskälla var på Finlands åsar,
Der drack du lif vid Saimas gröna stränder,
Der bar du fiskarns båt och klippans måsar
Och sköljde obekanta svedjeländer.

Sen har du genombrutit bergens bräddar,
Förgåtts i Imatra, stått upp ur grafven,
Bredt snöhvit duk på tjugu forsars bäddar
Och plöjt i Wuoksi din väg till hafven.

Oöfverskådlig, som en framtids öde,
Ett haf af sötma, böljor af kristaller,
Nedsväljde Ladoga ditt unga flöde
Liksom minuten in i seklet faller.

Men seklet droppar in i evigheten,
Minutens suck vill ock odödligt lefva,
Och droppens väg, der han går fram förveten
Till ändlös, strandlös ocean, är *Newa*.

Allena blå i luft, som dimman töcknar,
Allena ren i dyn utaf moraser,
Allena skön och mild, du går i öknar,
Der skrämnda fly naturens hulda gracer.

Hur mäktigt lugn du syns med silfveryta
Igenom ljungbevuxna hedar glida,
Tilldess du hör kanonens åskor ryta
Och ser palatser glimma vid din sida!

Halt, ensling från den undangömda norden!
Du famnar en af världens metropoler.
Titanen, som beherrsakar halfva jorden,
Betraktar dig med gyllene kupoler.

Du stannar ej? Du binds med bro och boja,
Du läggs i nyttans ok med last och flotta,
Och menskoskarorna på stranden stoja,
Liksom för att ditt finska lugn bespotta.

Och isen fjettrar dina fria vågor,
Och hästens hofvar trampa på din panna;
Omkring dig stråla qvällens tusen lågor,
Men intet, intet bringar dig att stanna.

Makt, ära, hot och hån, förakt och lystnad,
Glans, storhet, guld från alla jordens grufvor,
Allt speglar du med samma stolta tystnad,
Som nyss du speglat ödemarkens tufvor.

Du rena jungfru, du, hvars böljor blicka
Som himlens blå, så oskuldsfulla, glada,
O, hvilken drägg har du ej nödgats dricka,
Förrän du får i hafvets svalka bada.

Dock stundom, när dig vestanvinden harmar,
I vrede dränker du den stora staden
Och lindar dina fruktansvärda armar
Kring kejsarstoderna och pelarraden.

Du drömmande najad från Saimas stränder,
Vill också du på lek beherrsaka världen?
Vänd om! Din sed var ej att sluka länder,
Blott att försvara gamla fosterhärden.

Du är den tysta kraft, som allt kan bära;
Den tåliga, som kan försaka, bida;
Den lugna, som kan älska, hoppas, lära;
Allenast bojor kan du icke lida.

Och därför går du stolt, beständigt stegrad,
Igenom berg och kärr och stad och riken.
Från Finland kommer du, och obesegrad
Du återvänder till den Finska Viken.

På himlen skrider rosenskyn
Med kant af klara guld,
Och uti skyn i drömmar står
En engel skön och huld.

Ur drömmen väckt, sänks engelns blick
Ömt uppå jorden ner.
Han varsnar der en flicka vän
Och emot henne ler.

Ty engeln funnit har så klar
Utaf sig sjelf en bild;
En själ så fri från jordens stoft,
Så god, så ren, så mild.

På hennes panna dock ett moln
Af sorger samlat sig.
Hon stridit, kämpat och ännu
Är törnbeströdd dess stig.

O arma hjerta, nekas dig
Väl hvarje jordisk fröjd?
Har hoppet flytt? är ensam nu
Du under sorgen böjd?

Blef att försaka städs din lott;
För andra offra sig?
O syster, om jag kunde blott,
Jag skulle trösta dig.

Så suckar engeln, och en tår
Ur fyllda ögat föll.
Den föll till jorden. I sin kalk
En lilja den behöll.

Du, sorgens bleka syster, tag
Den liljan af min hand.
Så klar en perla ligger der,
En tår från englars land.

För dig och för din sorg den gjöts
Och för ditt hjertas strid;
Af syster till en syster sänd
Att bringa tröst och frid.

-rl -rl.

D in faders fröjd, din moders hopp,
Och hemmets sol och frid,
Så frisk som vårens första knopp,
Som strålen ljuf och blid,
Som rosen älsklig, skön och täck,
Som daggtår'n ren och skär,
Så yr som skogens muntra bäck,
Bland oss du sväfvar här.

En vänlig sjö i spegelglans,
En fjärils ystra språng,
En liten elfvas lätta dans,
Om kärlek, fröjd och sång,
En dröm om Edens vårar blott,
En sky, som solglänst ler,
Så är ditt lif. - O sköna lott!
Hvad kan du hoppas mer.

Du känner ej de djupa qual,
Som störa nattens blund,
Ej lidelsernas vilda tal
Och ej den bittra stund,
Då hjertat såradt, mattadt, kallt,
Förtvifladt sjunker ner
Och söker fly sig sjelf och allt
Och ingen räddning ser.

Ack, skall jag se dig än en dag
I lifvet jägtad, trött,
Med kalla, slappa, bittra drag,
Försliten och förnött,
Så qvalet mist sin udd, och fröjd
Ej mera fröjda kan.
Ack, stackars barn! Så hopplöst böjd
Jag mången, mången fann.

Dock nej! - Allt älskligt, skönt och godt
Djupt i ditt hjertas grund
Skall vecklas ut och vexe blott
För hvarje bitter stund,
Och skön, som i din ungdoms vår,
Du stå vid slutadt lopp
Med segerkrans kring gråa hår
Af kärlek, tro och hopp.

Theodor Lindh.

Källa, klar som kristall, kylig som morgonvind,
Hvi förtorkar ej dig middagens heta glöd,
Säg, hur' värnar du dig mot
Solens stråle, den glödande?

Vill du vara som jag, svarade källan mig,
Vill du vara dig sjelf, lefva ditt eget lif,
Äg ett djup, som jag äger, -
Rent i botten, med flöde rikt.

W. N-m.

Jag blir förvirrad, döf, - mitt stackars öra
Så villigt lyss ändå, - vill mera höra
Utaf det ordsvall, som din fagra mund
Kringbrusar mig på dygnet hvarje stund.
Blir du ej trött att ständigt qvittra så?
Jag blir ej trött att ständigt höra på!

Och hvad är det du sladdrar, ljufva flicka,
Om stjernorna hur' klara ned de blicka,
Om dina blommor och om daggens tår,
Om allt hvad oskuld tänka, drömma får,
Om dina visor, dina dufvor, lam,
Om runorna i björkens hvita stam,

Om näckens ros på insjöns blåa bölja,
Om glada bilder, som ditt hjerta följa;
Men tyst, - en liten fråga jag dig gör,
Sen lika villigt jag dig åter hör:
- Säg hur' din snabba tunga kunnat få,
Ett rum inom de purpurläppar små?

e ***

D. 10 Nov. 1861.

Mins du ännu den korta ungdoms tid,
Då barnsligt glad du sväfvade i dansen,
Så blomsterlik och lätt som en sylfid,
Med ej en tanke än på myrtenkransen.

Men tidigt lifvets allvar mot dig kom,
Med löften dock så ljufva och så rika,
Och färg och mål snart sinnet bytte om,
Och dans och lek för pligten måste vika.

Sen har från nöjets rosenströdda väg
Med hvarje år allt längre bort du vikit,
Men maka, moder! denna dag oss säg,
Om lifvets löften någonsin dig svikit?

Din egen vår väl längesen har flytt,
Och kindens rosor bleknat bort med åren,
Men blommor vuxit kring dig städs på nytt,
Och allt ännu du står som midt i våren.

Hur rik du är, som få på denna jord,
Och rikedomen heter: barn och blomma,
På dig besannas så det gamla ord,
Att de dock äro lifvets fröjd och fromma.

24

Den skatten, o, hvad är den dig ej värd!
Den köptes ju med lida och försaka,
Men hafva hjertat fullt, fast blek och tård,
Det kan blott, liksom du, en mor och maka!

Ja, kärlek, högsta kärlek är den lön,
Dig af så många hjertan nu beredes;
Och ny välsignelse med hvarje bön,
Med hvarje „Fader vår,“ af barnen bedes.

Nu fromma mor: den rika lönen tag,
Som Herren velat dig i dag beskära!
Se, denna dagen är dock främst *din* dag,
Och heders kronan endast du får bära.

O, må så säll som nu till sensta dag
Du stå invid din ädle makes sida,
Hans fröjd, hans tröst, hans allt du städse var,
Ljus kring hans afton kan ock du blott sprida.

O, må af dina barn, de många små,
De spädas högsta lycka länge njutas:
Att kunna till en moders hjerta gå
Och så till hennes bröst i kärlek slutas.

III.

¹. Fru Biskopinnan Schauman.

O mörka graf, är du den brud,
Som blef af ödet mig beskärd?
Skall åt din kalla, hvita skrud
Mitt hjertas rosor bli en gärd?

O graf, så kall, så lugn, så tyst,
Så djup, så vemodsfull är du!
Mitt hjerta längtar dock att, kysst
Af kärlek, klappa högt ännu!

Och lifvet är så skönt, så ljust,
Så fullt af kärlek, hopp och fröjd.
Min själ af världens skönhet tjust,
Än mot en framtid blickar nöjd.

Det finnes än att lefva för
Så mycket, mycket älskadt qvar;
Och jag ännu, förrän jag dör,
Så mycket att försona har.

Jag är så ung; mig lifvet bar
Så mången njutning, mången fröjd!
O, hvarför blef ej helsan qvar?
Hvi är jag uti förtid böjd.

Hvi är, o graf, blott du mitt hopp?
Hvi blef, o död, du trogen blott?
Att vissna redan i sin knopp,
Det blef min lefnads blommas lott.

Så skynda då min sorgsna mö
Och gif mitt svaga hjerta frid!
Uppå dess sår din vallmo strö,
Att det må hvila från all strid.

Fort! slut mig fast uti din famn,
För evigt, ouplösligt din!
Kom, skynda, skynda dystra hamn!
O, bleka brud! - kom graf, blif min!

-rl -rl.

I nga sippor än, ingen fågelsång,
Och på träden der icke knopp engång,
Och ändå, ändå, ju mitt hjerta slår,
Som om ägde det fullt utslagen vår.

O du vackra tid, med ditt klara blå,
Med din sol och luft, unga begge två!
Lys och andas gladt uti lifvet ut,
Att vårt mörker flyr, att vår köld tar slut!

Lys, du Herrans sol, lys som sanningen,
Klar och stark och ren, ifrån himmelen!
Genomglöd i ljus hvarje lifvets år!
Vi behöfva ljus, vi behöfva vår!

-X.-

Ingen seger utan strid,
Utan oro ingen frid!
Vill du frid och seger vinna,
Låt ditt hjerta kämpa, brinna!
Ingen seger utan strid,
Utan oro ingen frid!

Fr. Berndtson.

Från fjällarna i Kaukasus till Hvita hafvets bölja,
Från Niemens strand till fjerran kust, som Amurs vågor skölja,
Från öknarna i Turkestan till Finlands skymda dalar,
En framtids röst, en hoppets röst utur miljoner talar.

På skiljda språk, i skilda land, ett namn, ett älskadt klingar,
Det flyger ifrån strand till strand på sångens lätta vingar,
Det kommer ej som hjeltens namn, hvars ära sköljs af tårar,
Det kommer mildt som morgondagg i nordens ljusa vårar.

Från vågorna vid Öresund, från Seelands gröna stränder
En furstedotter kom en dag till våra fjerran länder.
Hon kom så ung, hon kom så rik med kärlek uti hågen,
Med själ så öppen, fri och ren som klara himlabågen.

30

Hon är ett nordens barn som vi, de samma stjernors lågor
Vi lärde älska ju engång och samma fjärdars vågor,
Densamma vår, som blommorna vid Dagmars vagga väckte,
Till Finlands fjerran gömda skär sitt milda välde sträckte.

Från glansen af sitt nya hem, ifrån palatsets salar,
Kanske en tanke sänder hon till Finlands vackra dalar,
Kanske när trött af lifvets prakt hon önskar ro och hvila,
Hon skall till våra skogars frid på långtans vingar ila.

O, kom till oss, när vårens sky sig öfver norden breder,
När skog och sjö och höjd och dal åt sig en fest bereder.
Kom sjelf liksom en vårens fläkt att hoppets skördar väcka,
Att hvarje sorg för väntad dag i Finlands bygder släcka.

Men om du icke kommer sjelf, så lär oss dock att tänka,
Att du åt Finlands trogna folk ditt hjertas tro vill skänka;
All jordens glans, all jordens prakt som snabba skyar fara,
Men lifvets bästa egodel, det är att älskad vara.

31

När öfver oss du herrska skall invid din makes sida,
Så lär oss trygga då den dag, som komma skall, förbida.
I hvarje ädel herrskardom, som af din make dömmes,
O, lär oss tro att der en bit af Dagmars hjerta gömmes.

Gabriel Lagus.

till

Börjessons „Erik d. 14:de“.

Mången strid i vakor långa än skull' kämpa Erik Kung,
Och i hemska fångseltornet länge släpa bojan tung,
Innan än hans egen broder hann att giftet färdigblanda,
Som ett slut på qvalen gjorde och gaf frihet åt hans anda.

Ädelt var hans hjerta, hade lögn och svek ej villat det,
Utsläckt tankens gudagnista, honom snärjt i sina nät;
Vanvett hemska facklan tänder, som blott lyser död och fasa;
Ve dig falske, som så hjertlöst skulle störta Erik Wasa!

Sist den ädla Catharina skulle uti Finlands famn
För sitt trötta hjerta nå en sorgens stilla, tysta hamn,
Der hon kunde fritt få gråta ut sin smärta, klaga, bedja,
Äfven för de själar, som smidt maken uti fångens kedja.

33

Låg var kojan, der hon föddes, och ej anade väl då
Far och moder all den smärta, hon var ämnad genomgå,
Lika litet som att stoftet efter „*Liten Carin*“ skulle
Engång annan hvila få, än under vanlig grönklädd kulle.

Men om, vandrare, till Auras strand du styra vill din färd,
Gå i gamla katedralen, knäböj, offra der din gård
Då af vördnad, ty i marmorsarkofagen skall du finna
Stoftet gömdt utaf en trofast, högsint, mild och ädel qvinna.

Richard Björkstén.

(1872).

Det är förbi! jag dig för alltid lemnar,
 Du dyra hem, jag lärt mig älska så!
 Ej vet jag än, hvad lott mig ödet ämnar,
 Men om all jordens fröjd jag kunde få,
 Jag dig ej glömmet dyra hem ändå,
 Din bild skall evigt i mitt hjerta stå.

Du gifvit mig så många tusen stunder
 Af glädje på min ungdoms blomsterstig.
 Ack, när jag genomgår mitt minnes lunder
 Blir ständigt du det käraste för mig,
 Och nu för alltid skall jag lemna dig,
 Blott minnet, minnet hjertat tar med sig.

Hvem anar i mitt bröst den sorg, som bränner,
 Och i mitt öga hvem ser saknad'ns tår!
 Hvem täljer väl de qval, som själen känner;
 Tyst arma hjerta, ej du klaga får,
 Fast från din ungdoms blomsterdal du går,
 Der du har älskat, - njutit rika år!

35

Farväl I vänner! kära för mitt hjerta,
 Så tungt det är att skiljas ifrån er!
 Jag delat med er både fröjd och smärta,
 Mottagen minnesblomman, som jag ger,
 I dessa ord sig all min kärlek ter,
 Mitt enda minne - ej jag äger mer.

Hvad moder, syster, vän mig gifva kunnat
 Af hjertats värme, tack! du åt mig gaf,
 Du vän, som gerna lust åt mig förunnat,
 „Den stafven lust;“ men endast smärtans staf
 Oss säkrast stöder, då vi vandra af
 Mot målet: himmel, evighet och graf!

Du, - du bor djupast i mitt hjerta, Hanna,
 Ty du mig älskat ock i sorgens dar!
 Ni varma tårar, ej ni viljen stanna, -
 Ack, hjertats källa strida tårar har, -
 Som säga åt min vän, hur' ljuft det var
 Att henne äga än för själen kvar.

O, dyra älskling vill du mig förlåta,
 Ännu engång mig taga till ditt bröst!
 „Ditt hjertas barn“ låt vid ditt hjerta gråta,
 Låt din engång få höra än din röst,
 Tillhviska du den qualda själen tröst,
 Tänd fridens stjerna i mitt hjertas höst!

36

En vän ännu jag har, ock *hon* har lidit
 Ock *hon* känt gränslös kärleks väl och ve,
 Hon känner, hur' jag kämpat, hur' jag stridit,
 Hon ville djupet af mitt hjerta se;
 Hon bad med blicken, som ej andra be!
 Farväl och tack! jag henne här vill ge.

Hon har förstått mitt svaga hjertas saga
 (Jag biktat mig af egen håg och drift.)
 Hon log i tårar, - *det* var hennes aga,
 Den sagan väfd af blomdoft var och - gift;
 Men hon mig läsa bad den höga skrift,
 Som renar ifrån synd i jordens grift.

Nog har du gjort, du vän, allt hvad du kunnat
 För själ och hjerta, - för min samvets ro!
 Ack gerna, gerna du mig friden unnat,
 Men friden kan väl aldrig hos mig bo,
 Dess milda blommor icke hos mig gro,
 Ty jag gaf bort min kärlek och min tro!

Ia. äfven där det känns så tungt att lemna.

Jag, din varma blick mig fängslat mången gång,
Du täcka bild, jag vill dig här ej nämna,
Men i mitt hjerta har för lifvet lång
Ock du din boning, den är varm, fast trång.
Farväl! haf tack för vänskap, fröjd och sång!

37

Er vänlighet var sol dock i min smärta,
I dyra vänner, som jag älskat har;
Det fanns blott en, som i mitt varma hjerta
Har lemnat endast bittra minnen kvar.
Sen till försoning, men till vrede snar,
Hon dock en tid den bästa vännen var.

Visst har jag felat, mycket har jag brutit,
För henne slog dock alltid varmt mitt bröst;
Hon dömdo hårdt, hon bröt det band vi knutit,
Hon gaf mig ej en blick, ett ord till tröst,
Hon lydde blott förnuftets kalla röst,
Och så vår kärleks vår blef mulen höst.

Engång ändå skall våren åter komma,
I våra själar rosor strö på nytt,
Hon än åt mig skall ge sitt hjertas blomma,
Hon glömma skall de mörka dar, som flytt,
Och tänka gladt på minnen, som vi bytt,
Jag bidar stilla, tills den våren grytt.

O, hvad är afsked? hjertats död och plåga,
Ett åskmoln på en sommarhimmel blå,
Ett sorgeflor kring diamantens låga,
En bitter kalk, som alla tömma få.
Det afsked tyngst och bittrast är ändå,
När hjertan skiljas, som i kärlek slå!

38

Allt är förbi, - men evig saknad dröjer
Qvar i mitt hjerta, - jag blott minnas får
Det hem, som än för mig sin fägring röjer,
Som smyckadt uti vårilig prydnad står,
Ack, här jag lefvat elfva rika år!
Min ungdoms ljufva, friska, varma vår!

Väl hinna dagar klarna, dagar mulna,
Min saknad endast aldrig skall förgå,
Väl hinna vårar grönska, höstar gulna,
Och sommar komma, vintersnö också;
I evig blomning dock den nejd skall stå,
Som blir mitt hjertas rätta hem ändå!

Å. Ä. Ö.

U r purpurkantad molnpaulun
 Står Phœbus med ett hopp
 Och väcker *Herta*, kära frun,
 Med varma kyssar opp.
 Och se! nu blir det lif i spelet!
 Kung vinternatt laggt ner befålet.

Den unga *Flora* tar bestyr
 Med mor sins toilette,
 Och brodren *Vestan*, – munter fyr,
 Alltren en smula sprätt, –
 Gör tusen puts och skälmska miner
 Åt husets nymfer, små *Undiner*.

Till *Skogsfruns* sofgemak han sen
 Styr kosan under sång,
 Nå, visst blir nåden brydd, då än
 Hon saknar sin „chignon“,
 Men grön hon gör sig dock på stunden
 Och bjuder ungherrn ut till lunden.

Hvad lif och vakenhet der rå!
 Der byggs, der väfs, der spinns,
 Och under höga dômen blå
 En sysslolös ej finns;
 Men verket drifs med jubeltoner,
 Som stiga upp mot ljusets zoner.

Hvar fjädrad sångare på mon
 Är stadd i full kurtis;
Kung Orre spelar ock sin ton
 Bland ljung och lingonris;
 Fru *Siska* lyckats finna fäste,
 Med mannens tillhjälp, för sitt näste.

Det märker, gömd af tallens skägg,
 En gammal illslug *Gök*,
 Och se! han smög ett olycksägg
 I grannfruns nya kök... –
 Han vet att i sin kärleksyra,
 Hon ej kan räkna mer till fyra!

Men *Lärkan*, – fästad som det tros, –
 Från tufvan svingar lätt
 Och drillar (han är född fransos!)
 Om frihet, ljus och rätt,
 „Som skola omgestalta verlden
 Och slå ur våldets händer svärden“. – – –

Pang! – – i detsamma hörs en knall,
 Der känns en lukt af krut!
 Uti ett nu är glädjen all
 Och qvittrandet tar slut.
 Syns ej en purpurfläck på näset? –
 Jo, frihetsångarn bet i gräset!

Ett snöpligt slut på hans idyll,
 Som väcker – skators skratt!
 Fru *Spindel*, hon, som väfver tyll,
 Tar saken mindre glädt;
 I skrämseeln släpper hon en fluga,
 Som med aptit hon skulle suga.

Miss *Chauve-souris*, i sin reträtt,
 Har fått en nerf-attack;
 På stund *Herr Korp* drar sin lansett
 Ur svart examens frack,
 Och jungfru *Groda* hemtar vatten,
 I hast, i sjelfva doktorshatten.

Så der i villervalla bytt
 Är morgonstundens frid!
 Den glada stämning nyss, har flytt
 Och kram hon sladd demid?

Och hvem har skuld dervid? -
Hör svaret: - „Men'skan, jordens herre!
Ej bland tyranner finns en värre“.

A-ï-a.

Öfver hafvet mot de fjerran land,
Som i hoppets färger för dem lågo,
Trenne ynglingar med längtan sågo;
Böljan våldsamt slog mot deras strand,
Intet hopp att öfver henne hinna,
Intet hopp att längtans skatter vinna.

Nästa morgon stodo de igen
Vid sin strand, och, se, en gränslös spegel
Vattnet låg; i slupens fyllda segel
Vinden ljöd, men mer ej rörde den.
Stålblank brygga mellan hafvets stränder
Sammanband de vidt åtskilda länder.

Fåfängt varnad att på den ej tro,
Stålsko på sin fot den yngste spanner,
Glad och gäckande de rädda vänner
Styr han af, men ack! den svaga bro.
Brast - och knappast räddad ur sin fara
Lofvar han härnäst försigtig vara.

Oförfärad dock den andra går
Nästa dag att samma bana pröfva.
Hafvets döttrar vilja honom röfva,
Tusen stjernor strö de i hans spår,
Att den djerfve ned i djupet locka,
Stannade han endast att dem plocka.

43

Men de falska ej en blick han ger,
Der han flyger, lätt och fri som vinden.
Glädjens rosor växa opp på kinden,
Oafvändt hans skarpa öga ser
Blott rätt fram sin ljusa, djerfva bana
Och det sköna mål hans drömmar ana.

Lyckligt hinner han den fjerran kust,
Milda féer der hans mod belöna,
Kysst och blomsterkrönt utaf de sköna
Far han åter, full af lefnadslust,
Och sitt namn i djerfva drag inrister
Uti isens glas, som mer ej brister.

Men den tredje trodde sig mest klok,
Säker vill han blifva för all fara,
Och ännu en dag med färden spara.
Dagen kom, men med sitt hvita dok
Vintern redan hunnit stelnad bölja,
Hunnit hoppets gröna öar hölja.

Må i handling, som i dikt, min vän,
På det rätta ögonblick du akta,
Flyr det, skall du fåfängt på det vakta;
Aldrig, aldrig kommer det igen.
Blott engång är tillfället för handen,
Blott engång ingifvelsen för anden!

44

graf.

Hur fridfullt bäddad är grafven,
Som gömmer sångarens stoft,
Och höstens tårögda blommor
Kringprida sin sista doft.
I fjerran höras sakta
De blåa vågors sång;
Men sångarens röst är tystnad,
Som sjöng för oss engång!

Haf tack för de vackra toner,
Du Suomis älskade son!
Haf tack för det arf du lemnat,
Förr'n Gud tog igen sitt lån.
„Hvi togs du bort så tidigt
Från lyckans blida famn?“
Så frågar hvart sorgset hjerta
Och suckar tyst ditt namn.

„Ren skördetiden var inne –“
- En hviskning vi få till svar:
„För himlaskördarn derofvan
Fullmogen den säden var!
Det ädelt är, skall renas
Till högre lif och ljus,
Förklaras och evigt lefva
Uti Gud Faders hus.“

46

e ***

Han är ett barn utaf evigheten,
 Men missväxt, liten, ej hög som denne;
 Med gudomstecknet uppå sitt änne
 Han blef förvisad till menskligheten,
 Att länka henne vid sina steg
 Och börja sedan sin dystra väg,
 Och gifva henne, hvad som är värre,
 En kall, föraktfull tyrann till herre,
 Som icke röres af hjertats tårar,
 Som icke smekes af skönhets vårar,
 Men vandrar framåt sin jemna stråt
 Bland sorg och fröjder, bland skratt och gråt.
 Med sin slafvinna invid sig bunden
 Han vidtog genast den dystra runden
 Tillbaks till källan, der hon upprunnit,
 Der han af misstag sitt ursprung funnit.
 Han går blott framåt, ser ej tillbaka,
 Vet ej af hvila, vet ej af vaka.
 Med sten i bröstet, med is till krona
 Han kan ej tveka, han kan ej skona.
 Han stannar icke, hur' högt man ropar,
 Han skrider lugn ibland usla hopar
 Af hinder, staplade på hans stig,
 Af pest och fador och blod och krig.
 Han framgår orörd af alla skiften;
 Ej barndomsvaggan, ej kalla griften,
 Ej tidens stormar, ej fallna throner,
 Ej hjertats suckan, ej dess passioner
 Förmå att rubba hans jemna bana
 Och få att svaja hans stolta fana.
 Han har ej sinnen, han har ej känning
 Af själens åtrå och hjertats band.
 Blott majestätiskt kring egen tinning
 Af stela lagrar en krans han virar;
 Och sorgens smärta och glädjens yra,
 De båda träffas utaf hans hand.
 Uti palatset och uti kojan
 Han tryckt sin stämpel med oväld hand;
 Utaf den fångne han löser bojan
 Och bryter vänskapens alla band.
 Han bleker rosen på friska kinden,
 Och hjertats minnen han strör för vinden,
 Och hoppets fackla han ständigt släcker
 Och tänder ständigt på nytt igen.
 Och glädjens skenbild han ständigt räcker
 Och ständigt rycker han undan den.
 Han helar såret och åter sårar,
 Med sorg och glädje han jemnt bedårar.
 Af kärlekselden han tänder gnistan,
 Och bruden bleknar i svarta kistan.
 Han enar hjertan och misstro sänder
 Och svuren tro han i falskhet vänder.
 För heder, sanning ett hjerta glöder
 Och tro förrådes af fala bröder.
 Den makt, som vunnits med svåra strider
 Af folk, som brottas, och folk, som lider,
 På hvilka sekler sin krona lagt,
 Kring hvilka härar ha' hållit vakt,
 Allt, allt förskingras lik öknens sand
 För tidens mäktiga, kalla hand.
 Han reser verk och förstör dem åter
 Och sten på sten han ej mera låter.
 Det moln, som hotar, den syn, som tjusar,
 Och den triumf, som oss mest berusar,
 Som dimmig hägring igen försvinner.
 En dröm, en suck blott! - och allt förrinner
 Likt vattendroppan, som sprungit opp
 Från snölavinen på alpens topp,
 Blott för att undan den nästa hinna
 Och fortast vägen till hafvet finna,
 Och derfrån stiga till himlens skyar,
 Och samma kretsåånq igen förnvar.

- Så flygtar lifvet - en bitter lek
I dystert gråt och förrådskt smek.
Så länge tiden sin makt utöfvar,
Så länge ängslas ett menskobröst,
Ty den på detta sitt välde pröfvar
Med ständig oro och ständig tröst.
Det måste kämpa, det måste strida,
Det måste fröjdas, det måste lida,
Det måste frukta, det måste hoppas,
Se hoppet svika, då just det knoppas.
Dock engång nalkas den stora dag,
Då tiden, dömd af sin egen lag,
I vanmakt ligger i stoftet krossad.
Då sväfvar hoppet, med vinge lossad,
I ljusa rymder, der sorg, bekymmer
Och tingens skugga ej mera skymmer.
Då delas molnen, då framgår mild
Den majestätiska, ljusa bild,
Som ofvan tiden i seger thronar
Och allt i kärlek och frid försonar;
Som vilsna barnet ifrån det höga
Städs har bevakat med fadersöga,
- Dess gjutna tårar, dess tysta strider, -
Långt förrän ändtligt det se'n omsider
Från tidens stormar har hunnit hamnen
Och hvila finner i fadersfamnen.

Percival.

(Samlarinnan af dessa „mosaiker“ ber skalden ödmjukt om tillgift, för att hon utan hans vetskap tillignat sig följande vackra dikt, som icke finnes i hans samlade arbeten.)

Och Emilia sjunger så,
Sången hörs på vågen gå:
Hafvets fria, vackra flicka
Föddes på det friska blå.
I hemmets blåa gårdar hon hvilat,
Slumrande vindar ha hvilat vid hennes sida;
Lugn var på ytans
Glans och den höga
Himmelens sol sig doppade blank i
Djupets förklaring.

Men nu steg ur böljans famn
Längtan utan mål och namn;
Hafvets vilda, vackra flicka
Bada vill i fjerran hamn.
Ur hemmets blåa armar hon ilar,
Vingade vindar vakna vid hennes sida,
Fladdrande flägtars
Lek och vaggande
Vågornas vilda lust omsusa dess
Bana i badet.

Bojan, som dess frihet band,
Bojan löste hennes hand;
Vilda hafvets vackra flicka
Har från sin gröna strand.
Hvita slöjor i solen blänka,
Hvinande vindar hvifta vid hennes sida;
Svanor i skinande
Silfver simma;
I hafvets svällande svalka svärmar
Emilias längtan.

Och en röst jag hviska hör,
Rösten bort i stormen dör:
Hafvets flyende vackra flicka
Evig längtan med sig för.
Lockarna fladdra på våta vågen;
Vingade vindar hviska vid hennes sida;
Tindrande stjernors
Saliga lust sig
Spegelar i djupets oändliga vemod; -
Emilia flydde.

Z. Topelius.

2. „Emilia“ heter ett af de täckaste fartyg, som någonsin spänt sina hvita vingar till flygt i Österbottens vimpelomfladdrade hamnar. Ofvanstående lilla genljud af Almqvistska strängar skrefs vid en utvisitation, då flaggorna längtansfullt pekade bort mot Levantens glödande himmel.

Sjung, o, du lilla fågel glad,
Qvittra högt uti morgonstunden.
Svara skall jag från trädens blad;
Låna röst utaf vind i lunden.

Och om högt emot skyn din drill
Uppå djerfva toner sig gungar,
Ifrån molnen jag svara vill
Med den blix, som utur dem ljungar.

Men om ensam med sakta röst
Du din tysta sång blott framandas,
Svarar jag ur ditt eget bröst, -
En suck, som med tonerna blandas.

-rl -rl.

Det var den falska dagen,
 Den första April det var;
 Då hvar och en får narras
 Allt hvad man hjerta har.
 Då satt der en flicka ensam,
 Så skälmsk i håg och sinn,
 Hon ville ej bli narrad
 Och derföre stängt sig in!

Men, ack, i ensamheten,
 Der bo de tankar mång;
 De tvinga den glada flickan
 Att *tänka* för första gång.
 Hon gömt sig bort från världen,
 Vill glömma att den fanns till,
 Så kommo objudna tankar
 Och narra henne April!

De rullade opp för henne
 En tafla ur hennes lif,
 Med endast klara dagar
 I förgrund och perspektiv.
 Hon tårades i sin lycka
 Och hjertat af fröjd stod still! -
 Då bröt sig en suck ur djupet
 Och hviskade tyst: April!

Hon tänkte på allt i världen,
 derpå med sin tro hon byggt,
 Hur högt hon stält dem alla,
 Om hvilka hon engång tyckt,
 Hur goda, kloka och sanna
 Hon ännu dem finna vill,
 Hon glömde den arma, lilla,
 Det var den första April.

Hon kände sig rätt olycklig
 Och sorgsen i hjertegrund,
 Då hela den ljusa taflan
 Fick skuggor i samma stund.
 Dock, än hon blott tänkt på andra,
 Sig sjelf nu hon pröfva vill, -
 Det hade hon ej bort göra,
 Det var ju första April.

Så granskade hon sitt hjerta,
 Dess lust och mod och mål;
 Men hvilket menskohjerta
 En sådan granskning tål?
 Hon byggt på sin *fasta vilja*
 Och satt sin lit dertill,
 Och nu så tveksam och bruten
 Den narrat henne April!

Och långt var dagen liden
 Och månen sken matt på snön,
 Då sjönk hon i hjertats armod
 Och ångest ner i - bön.
 Hon bad, bad länge och ödmjukt
 I qvällens stillhet och si!
 Då hon uppstod leende, lycklig,
 Den första April var förbi.

(Efter Uhland).

Har slottet i qvällens timma
Du sett vid hafvets strand,
När gyllene skyar simma
Derofvan i purpurbrand?

Har du sett det djupt sig böja
I speglande vågors dans?
Har du sett det stolt sig höja
Bland moln i aftonglans?

„Väl slottet i qvällens timma
Jag sett vid hafvets strand,
Vid månens bleka strimma -
Och åskmoln vid himlens rand.“

Och vågor och vindar sig rörde
I yrande, muntert språng?
Och från slottets salar du hörde
Lif, jubel och festlig sång?

„Tyst slumrade land och vatten;
Blott från slottet jag höra fick
En klagosång ljuda i natten,
Och tårar skymde min blick.“

Såg du konungen, stolt och mäktig,
I purpur och kunglig skrud?
Och hans drottning, rik och präktig
Och smyckad som en brud?

Förde de ej vid handen
En jungfru, skön och huld,
Ljuf som böljans sång vid stranden,
I fladdrande lockars guld?

„Väl såg jag de båda gamla,
I sorgdrägt med tröstlös håg,
Som hvart älskadt minne samla -
Men jungfrun ej jag såg“.

Theodor Lindh.

(Julafton 1872).

Ser jag dig skön vid ljusens glans
I festlig skrud
Sylphidlik sväfvä hån i dans,
En nöjets brud;
Med ögon som juvelers skatt,
Med kind så skär,
Med snöhvit ros i lockens natt,
Du tjusning bär.

Och ser i hemmets verld jag dig,
En älsklig féé,
Det tycks som blommor på din stig
Uppspirade.
Så liffullt, leende och gladt
Du ordnar der,
Jag ser dig, och jag känner att
Du är mig kär!

Och såg jag dig i qvällens frid
I vemod sänkt.
Med tårars dagg på kinden blid
Som drömmen stänkt,
Jag tog dig till mitt hjerta då
Och ville der,
Dig värna för allt ondt och så
Dig hålla kär!

Och ser jag dig på villors väg
Bland flärd och grus,
Får jag ej bedja för dig, säg?
Fly verdens brus.
Så skimrande dig lockar der
Den nöjets stig,
Men ej till fridens hem den bär,
Låt varna dig!

Och ser jag dig en sabbatsstund
Vid korsets fot,
Då bönen darrar på din mund
I sorg och bot.
Du är mig kär, ja kärast då,
Men fullt jag vet,
Att Gud dig älskar högst ändå
I evighet!

e ***

Med en bukett på Emmys födelsedag.

När för glansen från det höga
Rosen öppnar tyst sin knopp,
Ler och fröjdas - då sitt öga
Emmy slog för ljuset opp.
Derför sommarbarnen alla,
Blommor utaf tusen slag,
Henne ömt sin syster kalla,
Helsa henne gladt i dag.

Smyckade de stå i lunden,
Väntande den väna mön,
Bedja fromt i morgonstunden
För sin systems väl en bön.
Och att tolka, hulda flicka,
Sina blyga känslor, nu
Dessa sändebud de skicka; -
Slut dem till ditt hjerta du!

Fr. Berndtson.

Du lilla fågel din visa sjung,
Sjung gladt dina vackra driller.
Du är ju glad, du är fri och ung,
Ej tyngd utaf världens griller.

Din maka älskar du varmt och ömt,
Och boet och dina ungar.
Ej annan sällhet du nånsin drömt,
Der du på grenarna gungar.

Högt sorla friska och muntra bäck,
Der du bland klipporna hoppar;
Men slingra klar och så älskligt täck
Bland blomstrens leende knoppar.

Tyst susa vind uti trädets topp,
Ljuft dofta blomma i dalen.
I hvisken glädje och andens hopp,
I söfven sorgen och qvalen.

Då här jag lyssnar till eder sång,
Min tunga lott jag vill glömma,
Och säll och lycklig ännu engång
Mig i min hembygd skall drömma.

-rl -rl.

I skogen gick en yngling en kulen hösteqväll,
Då månans strålar lekte ibland träden,
Och mången stjerna strålade så klar på himlens pell,
Men vissna voro blommorna på heden.
Och ynglingen, han tänkte: „Ack hade jag ändå
En vän, som ville med mig här uti skogen gå!“
Och vinden hven så dystert uti skogen.

Då kom en elfvadrottning, ljuf som en sommarsky
Och skön lik en Augusti-natt i nordens:
O, hör mig, bleke yngling, du får ej från mig fly,
Men säg mig, hvi du är så sorgsen vorden.
Hvi vandrar du så ensam i ödslig hösteqväll,
Säg, trifs du icke bättre vid härden i ditt tjäll?
Och vinden hven så dystert uti skogen.

„Du ber mig att dig säga, hvi jag så sorgsen är,
Och hvarför jag ej hemma trifs vid härden;
Du väna elfvadrottning – jag har en vän så kär,
Hon kärast är mig utaf allt i verlden!
Och intet är mig rikedom, och prakt och gods och guld,
Emot den vännen kära, min mö så skön och huld!“
Och vinden hven så dystert uti skogen.

„Och sorgens dagar kommo och hösten blef så tung,
Och ofta var jag sorgsen i mitt sinne;
Jag sökte dock mig trösta, jag var ännu så ung,
Jag hoppades att bo i hennes minne.
Nu kan jag dock ej mera, som förr, min älskling tro;
Och därför börjar sorgen uti mitt hjerta bo!“
Och vinden hven så dystert uti skogen.

Och liten elfvadrottning, hon satt på tufvan der;
„Jag dig förstår, men lyssna hvad jag säger:
Tro den, du älskar, tro blott, och mins hvad jag dig lär,
Du lycklig är, så länge *tron* du äger!
Så följ mitt råd, o yngling, blir du bedragen ock,
Bedrag då ej tillbaka, men tro din vän ändock,
Så skall väl Gud till slut din tro belöna!“

Och liten elfvadrottning försvann från skog och hed,
Och släckta voro brasorna i tjällen,
Och ingen vänlig måne sitt ljus nu mera spred,
Och mörk och mulen var ock himlapellen.
Men ynglingen var tröstad: „min höst blir mer ej kall,
Ty elfvadrottnings råd jag nu alltid minnas skall,
Och Gud skall väl till slut min tro belöna!“

Men du, som irrar fridlös och sorgsen verlden om,
O, lyssna här till denna enkla saga,
Och liten elfvas råd nu att vänligt höra, kom,
Hon sorgen ur ditt bröst skall snart förjaga:
Blott *tro på den, du älskar*, blir du bedragen ock,
Bedrag då ej tillbaka, men tro din vän ändock,
Så skall väl Gud din tro till slut belöna!

Nanna.

Bland millioner andra, som lefvat en minut,
En liten lekfull gnista på äfventyr flög ut.
Föll ner bland vissna rosor och torra minnesblad
Och dansade ibland dem en stund, så yr och glad.

„Jag undrar,“ tänkte gnistan, „om någon blomma vet,
Hur skönt det är att brinna, i glans och herrlighet;
Att fri i rymden sväfvat som tusen stjernor små?
Jag tänder dem, för ro skull, så få de det förstå.“

Men eld är eld, om äfven en flygtig gnista blott;
Och vissna blommor brinna, fast deras glöd förgått.
„För ro skull“ sammanförda, på lek de möttes så -
En vindfläkt kom, - och blomstren i ljusan låga stå.

Från blommorna till skogen, från skogen upp till byn
Der vexe lågor, lågor, så himmelshögt mot skyn.
Och sorg och tårar vittna för morgonen, som gryr,
Att yr en liten gnista flög ut på äfventyr.

-X.-

Till

Ida Basilier

I Juni 1871

(i Rosinas rôl).

I ljusgrön festlig sommartoilette
 Naturens genier, leende och unga,
 Det gamla Finlands stränder smakfullt klädt,
 Konvaljen doftar, små artister sjunga
 I lundens träd en kärleksvarm duett
 Och Philomela midnattstiden lockar
 Till *Kajsaniemi* folk i stora flockar.

Der satt, beundrad nyss af hög och låg,
 Vår *primadonna* ifrån luftens riken, -
 Men, plötsligt af sitt publikum besviken,
 I går hon sjunga fick för vind och våg
 Och skåda huru unga liksom gamla
 Med ifver i *Arkadien* sig samla.

Här i en smått förgäten tempelsal
 Enhvar bekantskap göra vill med slagen
 Utaf en ny, en Suomi-Näktergal.
 Man lyssnar, häpnar, jemför helt betagen,
 Och snart ej någon tvekar i sitt val,
 Ty här man hör en stämman, ansad, mogen,
 Men vårfrisk dock, som dess rivals i skogen;

Och anden högt mot idealets värld
 Förmår att sträcka vingen fritt och modigt,
 Om ock ej banan bröts vid egen härd!
 Ack! - konstens blomster växa sällan frodigt
 Bland en befolkning i bekymmer närd,
 Och sångarfåglars toner lätt förfrysa,
 Der solens strålar kort och sparsamt lysa!

Men se! när friggjord bölja slår mot land
 Och sqvalpar öfver klipporna i nordnen,
 Då längta sångarfåglarna ibland
 Att dricka vårluft uppå fosterjorden
 Och därför kom *Rosina* till vår strand.
 Ur våra hjertan högt „välkommen“ ljuder
 Och moder Suomi famnen åt dig bjuder!

A-ï-a.

O hvarthän? o hvilken längtan!
Hvilken storm och eld och trängtan,
Hvilken oro mig förtär!
Ej jag frid, ej svalka finner,
Himmelsstormande det brinner,
I mitt hjerta kamp det är!

I min barm i drömmar sluten,
Lätt af morgonglans omfluten,
Full af frid låg himlen blå;
Men nu sväfva bilder ljusa
I min dröm, mig locka, tjusa,
Och min frid i bojor slå.

Färger stån mig bi, och toner!
Diktkonst, - kom från högre zoner!
Hjelp mig skildra hvad jag ser!
Hjertat högt af längtan sväller,
Vemodståren så varmt framqväller,
Kärlek! - hvilka qval du ger!

Ja, det kärlek är! - jag känner,
Hur det flammar klart och bränner,
Hela verlden ville jag
I min fulla famn omsluta,
Saligt drömma, - saligt njuta
Lifvet i ett andedrag.

e ***

Mannen måste ut i verdens hvimmel
Och att forska, strida är hans lott,
Men att jorden skapa till en himmel,
Det har qvinnan på sin andel fått.

Derför fick *han* styrkan uti armen,
Fick förstånd och kraft och manligt mod;
Hon fick känslans glöd i rena barmen,
Han blef stark, *hon* skön och mild och god.

Styrkan dock och skönhet snart försvinna,
Ila bort som nordens ljufva vår;
Själens skönhet hos en ädel qvinna
Flyktar icke, evigt den består.

Sörj ej derför, om ock åren bleka
Kindens ros och lockens mörka natt,
Om behagen dig ej mera smeka, -
Hjertats skönhet är en högre skatt.

Morits Hornborg.

Vårblomma vackra!
Vårsol dig väckte,
Väckte ur dvalans
Ljufliga hvila,
Blott för att trolös
Lemna dig åter,
Lemna bland drifvor
Ljufva dig ensam,
Lemna bland kulna,
Kyliga vindar
Ensam dig späda!

Bättre det varit,
Om du fått slumra
Djupt i din gömma,
Slumra i jordens
Skyddande skuggor,
Bättre om aldrig
Vårsol dig gifvit
Kyss, som så flygtig
Bar till ditt hjerta
Dröm, som dig gäckat,
Hopp, som dig svikit,
Lif, som så hastigt
Släcktes af kylan.
Vårblomma vackra,
Ljufliga, späda!

W. N-m.

Teckning af Richard Björkstén.

Charlotte Corday, denna på lika mycken skönhet som sann dygd så rikt utrustade qvinna, står säkerligen inom världshistorien så ensam i sitt slag, att det väl ej torde vara utan sitt intresse, att för en stund söka följa henne från det hem, hvarifrån hon, efter mogen öfverläggning, slutligen nästan smög sig bort för att i mensklighetens namn söka befria sitt arma olyckliga fädernesland från den hydra, som, efter Ludvig den 16:des fall, så ohejdadt spred alla dessa för oss numera nästan otänkbara fador omkring sig.

3. Efter källor, hemtade ur Thiers och Lamartines arbeten.

Det är väl sannt, att hon, genom den handling vi alla känna, gjorde ett ingrepp i de rättigheter, hvaröfver endast *Han* äger att förfoga, som ensamt dömer öfver lif och död, men om vi blott vilja med en flygtig blick öfverfara allt det djupa elände, hvaruti landet då nedsjunkit tillfölje af dessa, man kan gerna säga, fanatiska vilddjurs otyglade framfart, som, efter den stora revolutionens utbrott, redan tid efter annan aflöst hvarandra såsom de styrande, så torde man, att börja med, väl ej gerna kunna betrakta henne som en vanlig mördare; lägger man härtill denna hennes för sitt fädernesland allt uppoffrande kärlek, ty sitt hemska dåd beslöt hon under fullt medvetande af det straff, som hon här på jorden med detsamma skulle draga öfver sig sjelf, och betraktar man derjemte denna unga flickas på så ren oskuld och dygd rika hjerta, hvarinom ej rörde sig en tanke, som ej var systertanke med allt det Skaparen nedlaggt dyrbarast i qvinnohjertat, då skall måhända flertalet snarare fattas af denna hänförande beundran, som borde tillsluta läpparne på en och hvar af dem, hvilka möjligen annars skulle vara böjda att döma henne med blicken *ensamt* fästad vid den dolk, hvarmed hennes svaga hand till sist skulle lyckas befalla Marats tigerhjerta att stanna.

Charlotte Corday's far hette François de Corday d'Armont, och tillhörde den mindre förmögna delen af Frankrikes landtadel. I sitt giftermål med Charlotte Marie de Gonthier-des-Authiers hade han fem barn, två gossar och tre flickor, bland hvilka Charlotte var den andra i ordningen. Den talrika familjen lät fadren snart allt mer och mer känna fattigdomens sorgliga tillvaro, och under dessa bekymmer dog hans hustru. Charlotte var då omkring 10 år gammal. Ännu ett par år var hon jemte de öfriga syskonen kvar i hemmet i byn Ligneries, ej långt från Argentan. Men slutligen tvangs Herr de Corday af ekonomiska skäl att låta Charlotte inträda i ett kloster, som den tiden utgjorde ett slags uppfostringsanstalt för unga adliga men fattiga flickor. Detta kloster låg i Caen och kallades l'Abbaye aux Dames; Abbedissans namn var M:de de Belzunce.

Charlotte var då 13 år gammal och tillvann sig snart allt mer och mer den stränga Abbedissans kärlek och tillgifvenhet för allt det goda, ädla och upphöjda, som dagligen uppenbarade sig i hennes själ. När omsider dessa kloster blefvo indragna, var Charlotte 19 år gammal.

Fattigdomen i fäderneslandet hade emellertid tilltagit; hennes bröder hade emigrerat, hellre än att deltaga i den nu utbrutna revolutionens alla ohyggligheter; hennes ena syster var död, och den andra skötte nu fadrens torftiga hushåll i Argentan; då blef Charlotte upptagen hos en gammal tante, Fru de Bretteville i Caen. Hos denna släktinge fanns, ehuru under en visad yttre förkärlek för den gamla regimen, dock en hemlig böjelse för de nya idéerna, hvarför hon också tillät sin nièce att sysselsätta sig med böcker och tidningar efter egen smak.

Tillfölje häraf fördjupade hon sig i filosofiska och historiska arbeten, och lärar man derifrån vilja spåra den första gnista, som till en flammande låga i hennes själ slutligen uppjagade hennes drömmar om möjligheten, att, fastän blott en svag qvinna, kanske ändå till sist kunna rädda sitt fädernesland. Underrättelserna om alla de olyckor, hvarunder både land och folk nu med hvarje dag började sucka allt djupare, nådde snart smärtsamt hennes öra, och af den förut redan länge närda drömmen mognade snart hennes beslut; men ännu hade hon dock ej på långt när riktigt klart för sig, *hvilken* uppoffring fäderneslandet helst af henne fordrade, ej heller hvilken af alla dessa olyckors egentliga orsak det först af allt borde vara henne angeläget att tillintetgöra.

Charlotte Corday hade nu bott hos sin tante omkring 4 år, och man vill veta, att hon vid denna tidpunkt hyste ett besvaradt tycke för en ung man i Caen, en Herr Franquelin. Denne var med bland dem, som lät enrollera sig under General Wimpfens fanor, för att tåga mot Paris och med vapenmakt söka hejda den blodiga revolutionen. Han tillbad i tysthet den unga sköna flickan, med hvilken han äfven lärar underhållit en brefvexling full af aktning och den innerligaste tillgifvenhet. Hon lärar också besvarat hans bref, men alltid med denna en ung flickas blyga och känsliga förbehållsamhet, som tror sig hafva endast olycka att medföra såsom brudgåfva.

Hon hade, straxt innan han skulle lemna Caen, skänkt sitt porträtt åt den unga volontären, och sålunda tillåtit honom att åtminstone i detta minne få egna henne sin kärlek. Charlotte stod på en balkong och såg honom afmarschera med de öfriga frivilliga; hon kunde ej återhålla sina tårar och bleknade, då hon såg den unga skaran färdig att aftåga.

Hennes vän, Girondisten Pétion, som i detsamma gick förbi, märkte denna sinnesrörelse hos henne

och frågade halft på skämt: „Ni vore måhända nöjdare om denna bataljon ej marscherade af?“ men den unga flickan rodnade flygtigt, qväfde svaret i sitt hjerta och drog sig hastigt undan. Efter Charlotte Cordays död drog sig unge Franquelin, nästan förintad af sorg, tillbaka till en by i Normandie; han hade aldrig haft någon aning om att den unga tillbedda flickan inom sig umgåtts med tankar, hvilka skulle leda henne till utförande af ett beslut, som vi redan känna, och det var vid tanken på detta beslut, som hon kände kinden blekna, när hon såg de unga frivillige tåga bort, ty då visste hon ju redan att *henne* skulle *han* derefter aldrig mera återfinna.

Han tynade bort af sorg och dog med den begäran till sin mor, att Charlottes porträtt och bref måtte jordas i samma graf som han.

Efter de frivilliges aftågande från Caen hade Charlotte blott en enda tanke, den - att före dem söka hinna Paris, och spara deras dyrbara lif, genom att, innan de hunno fram, på ett eller annat sätt hafva befriat Frankrike från tyranniet. En fasansfull aning genomfor vid denna tidpunkt hela landet. Vidundret Marat hade, sade man, uppsatt en lista på de proskriberade och höll som bäst på att öfverräkna antalet af de hufvuden han behöfde, vare sig att tillfredsställa antingen sina misstankar eller sin hämnd. 2,500 offer voro antecknade för Lyon, 3,000 för Marseille, 28,000 för Paris och 300,000 för Bretagne och Calvados. För att kunna spara så mycket blod, ville Charlotte gerna utgjuta sitt, och ju starkare de fjettrar voro, som hon ville krossa, desto sublimare syntes henne det frivilliga offer vara, hvarmed hon sålunda ville söka återeröfra friheten och lugnet åt ett älskadt fosterland.

Hon hade flere gånger sökt och erhållit tillträde till de sammankomster, som de för tillfället i Caen sig då uppehållande Girondisterna der höllo. Derigenom hade hon bland dem förskaffat sig många vänner, och slutligen hade hon lyckats att af Barbaroux erhålla ett introduktionsbref till dennes vän och kollega Lauze de Peret i Paris, för att der genom honom blifva presenterad för inrikesministern, hos hvilken hon sade sig hafva några reklamationer att göra till förmån för en gammal barndomsvän, som med sina föräldrar varit tvungen emigrera och nu led stort armod i Schweitz. Sedan hon erhållit detta bref, jemte ett pass, tog hon under synbar rörelse farväl af Barbaroux. Sjelfva tonen i hennes röst vid detta afsked slog honom med aningar, som han *då* ej rätt kunde förklara, men han skall sedermera hafva yttrat, att, hade vi känt hennes afsigter och kunnat tillåta ett sådant brott utföras af *hennes* hand, så hade det ej varit Marat vi då skulle utsett till hennes offer.

Den konstlade glädtighet, hvarmed Charlotte Corday hitintills alltid förstått att omgifva sig, försvann nästan helt och hållet, då hon nu för sista gången lemnade detta Girondisternas samlingsställe. Den strid, som då ännu en kort tid pågick i hennes inre, sökte hon dölja under den lugnaste yta; endast det allvarsamma uttrycket i hennes ansigte och några ibland illa borttorkade tårar röjde för hennes närmaste att något underbart försiggick inom henne. Då hennes tante engång frågade henne om orsaken till hennes nu så ofta visade nedslagenhet, svarade hon: „Jag gråter öfver mitt fäderneslands alla olyckor, ty så länge Marat får lefva, kan ju ingen vara säker om sitt lif.“

Fru de Bretteville påminde sig sedermera, att, då hon engång inkommit för att väcka Charlotte, hade hon bredvid hennes säng funnit en uppslagen bibel, i hvilken hon observerat följande med blyerts understrukna vers: „Judith utgick ur staden, prydd med en strålande skönhet, den vår Herre gifvit henne för att hon skulle befria Israel.“

Af sin far erhöll hon tillåtelse, att, såsom hon föregaf, få resa öfver till England, för att der hos emigrerade vänner söka en fristad under denna oroliga tid. Hon begärde derefter hans välsignelse, och grät vid afskedet från honom vida mera vid tanken på det förflutna, än vid tanken på det som nu förestod henne. För sin tante föregaf hon samma skäl för sin afresa, hvilken hon nu inom sig utsatt till dagen efter afskedet från sin far. De få timmar hon ännu var kvar i detta sitt sista hem, slösade hon all sin ömhet och tacksamhet på denna gamla tante, hos hvilken hon åtnjutit en så lång och oegennyttig gästfrihet. Genom en af sina vänner hade hon dragit försorg om den åldriga ensamma tjenarinnans återstående dagar. Hon beställde och betalte i förskott små arbeten, som efter hennes afresa voro bestämda till minne åt några bland hennes käraste barndoms- och ungdomsvänner. Sitt bokförråd utdelade hon äfven bland desamme, och tog endast med sig en del af „Plutarque“, liksom ville hon i denna högtidliga vändpunkt af sitt lif ej skilja sig ifrån de store män, med hvilka hon i tankarne inom dessa permar så länge lefvat.

Den 9 Juli 1793 (Charlotte Corday var då omkring 23 år gammal) inlade hon tidigt på morgonen några af sina nödvändigaste klädespersedlar i ett litet paket. En stund derpå gick hon in till sin tante, omfamnade henne och föregaf att hon skulle gå ut på några timmar, för att afteckna några af höbergningsflickorna på de närgränsade ängarna, hvarföre hon äfven visade en portfölj, som hon för detta ändamål framtagit. Med paketet gömdt under armen och ritportföljen i sin hand, lemnade hon nu detta hem, för att aldrig mera återvända. När hon hunnit utför trappan, mötte hon i förstugan ett barn till en fattig arbetare, som bodde i samma hus. Detta barn brukade vanligen springa omkring och leka på gården, och hade då ofta af Charlotte erhållit små blyertsteckningar att roa sig med. När nu barnet fick se henne, sprang det som vanligt emot henne och fattade uti hennes klädning, liksom ville de späda barnhänderna ännu ett ögonblick söka kvarhålla henne: „Se här Robert,“ sade hon då till gossen, i det hon skänkte honom den portfölj, som hon nu ej längre behöfde, „denna får du; blif en snäll och förståndig gosse! - omfamna mig! - ty du skall aldrig återse mig mera -“ och hon omfamnade barnet, hvarvid hon qvarglömde en tår på dess kind. Denna tår var den sista hon fällde inom tröskeln till sin ungdoms gästfria härd.

Hennes afresa om hvilken grannarne ej haft någon aning, blef genom en egen tillfällighet bekant på gatan S:t Jean. Midt emot Fru de Bretteville, bodde neml. en aktningsvärd familj vid namn Lacouture. Sonen i huset, en stor musikalskare, brukade hvarje morgon sysselsätta sig vid sitt

instrument. Hans fenster stod sommartiden alltid öppet, hvarför också musiken då så mycket tydligare hördes öfver gatan. Dessutom brukade äfven Charlotte för att än bättre få höra de klara tonerna, att också öppna *sitt* fenster, och stod så ibland långa stunder lutad mot fensterposten, med hufvudet till hälften gömdt i gardinerna.

Den unge mannen, som slutligen märkte detta, och som äfven uppmuntrades genom upptäckten af en skön och ung lyssnande flicka, försummade derefter ej heller någon dag, att vid vanlig timme sätta sig vid instrumentet. Då nu den unge mannen dagen efter Charlottes afresa åter slog sig ned vid detsamma och eftersåg, om ej hans vackra granne åter skulle öppna det kära fenstret, förblef det stängdt och öppnades ej mera, hvarken denna eller nästföljande morgon. På detta sätt erhöll *han* första underrättelsen om Charlotte Cordays försvinnande. Han spelade väl fortfarande under de vanliga morgontimmarna, men den unga flickan fanns ej längre midtemot för att med honom dela njutningen af de friska, klara morgontonerna.

Charlotte hade tagit plats i en diligence till Paris. Det otvungna och lediga i hennes samtal uppväckte ej andra tankar om hennes person än dem, hvarmed beundran och nyfikenhet vanligen sysselsätta sig, för att utfundera en skön och okänd flickas namn och samhällsställning. Hela den första dagen lekte hon med ett litet barn, som händelsen fört bredvid henne i vagnen. Flere unge män funnos bland resällskapet, som, till följe af hennes ungdom och ensamma ställning, någongång ville tillåta sig förtroligheter emot henne, hvilka hon dock alltid afböjde genom det enkla och flärdlösa i sitt sätt samt det knapphändiga i sina svar. När diligencen stannade i Paris, voro alla af hennes resällskap förtjusta i henne och kände saknad öfver skilsmässan ifrån henne.

Den 11:te Juli middagstiden anlände hon till Paris och lät föra sig till hôtel de la Providence n:o 17 på gatan les vieux-Augustins, dit man i Caen gifvit henne anvisning. Hon gick till sängs kl. 5 e. m. och insomnade i en djup sömn ända till påföljande morgon, då hon klädde sig i en enkel och anspråkslös klädning och begaf sig till Lauze-de-Perret. Denna Barbaroux's vän hade då redan gått till „la convention“, men hans döttrar emottogo i fadrens ställe det introduktionsbref, som den unga fremlingen medförde. Då Lauze-de-Perret ej väntades tillbaka förrän mot aftonen, återvände Charlotte hem och tillbragte hela den öfriga dagen på sitt rum med att läsa, begrunda och bedja.

Kl. 6 e. m. återvände hon på nytt. Lauze-de-Perret satt då till bords med sin familj, men steg genast upp och mottog henne i sin salong. Charlotte förklarade honom då den tjänst hon påräknade af hans välvilja och bad honom föra sig till inrikesministern Garat för att der med sitt anseende söka inverka till hennes fördel vid den ansökan hon der ärnade framföra. Denna Charlottes anhållan hos Lauze-de-Perret var endast en förevändning, på det hon, genom ett längre samtal, så mycket som möjligt måtte kunna skaffa sig upplysningar om allt det, som var henne nödvändigt, för att säkrare kunna hinna sitt mål.

Lauze-de-Perret, som emellertid var angelägen att få fortsätta sin måltid, svarade henne att han ej den dagen kunde föra henne till Garat, men att han påföljande morgon sjelf skulle afhemta och ledsaga henne till ministern. Hon gaf honom då sin adress, tog några steg tillbaka för att aflägsna sig, men hejdade sig åter tvärt och sade med en röst af hemlig förtrolighet, liksom hade hon dertill blifvit bevekt af denne mans redbara utseende och hans döttrars barndom: „Låt mig gifva er ett råd, Medborgare! - Öfvergif conventet, ty ni förmår ej mera uträtta något der, och gå i stället att förena er med edra vänner i Caen.“

„Min plats är i Paris“, svarade han, „och jag lemnar den ej.“ - „Ni gör orätt,“ återtog Charlotte med betydelsefull och nästan bedjande enträgenhet, „tro mig,“ tillade hon i lägre ton, „fly! fly innan morgon afton!“ och med detsamma skyndade hon ut ur rummet. Lauze-de-Perret förklarade dessa ord såsom endast en anspelning på de öfverhängande faror, hvilka dagligen hotade män af hans opinion i Paris. Han satte sig åter ned till bordet och omtalade, att den unga flicka han nyss lemnat hade någonting mystiskt och sällsamt i hela sitt uppträdande, hvilket gjorde att han fann sig föranlåten hålla ett vaksamt öga på henne.

Samma afton stod Lauze-de-Perret upptagen på den lista, som uppgaf namnen på de i Paris ännu kvarvarande Girondisterna, - och å hvilka man numera anbefallt särskild uppmärksamhet. Detta oaktadt hemtade han Charlotte tidigt följande morgon och förde henne till Garat. Ministern mottog dem likväl ej, och kunde ej heller lemna dem företråde förrän kl. 8 på aftonen. Denna motgång tycktes göra Lauze-de-Perret mindre benägen att vara Charlotte till tjänst, ty han föreställde henne, att, såsom varande redan natten förut antecknad bland de misstänkte, hans protection framdeles måhända snarare skulle kunna skada än gagna henne, och att hon dessutom ej försett sig med den väns fullmakt, hvarförutan alla hennes bemödanden troligen skulle vara fruktlösa. Charlotte invände föga häremot och skildes vid Lauze-de-Perret utanför porten till sitt hôtel. Hon låtsade först gå ditin, men återvände strax, då hon ej längre såg sig bemärkt af sin ledsagare, och skaffade sig nu reda på vägen till Palais-Royal. Der ingick hon i trädgården ej såsom en vanlig fremling, den der kommer för att betrakta alla dervarande märkvärdigheter, utan som en person, den der har en angelägen affär att uträtta, och därför ej vill förlora en minut. Hon sökte med ögat en knifsmedsbutik, fann en sådan och köpte der en dolk med elfenbensskaft, hvilken hon betalade med 3 franc, gömde den i sin barm, utgick åter med långsamma steg i trädgården, och satte sig ännu ett ögonblick på en af de emot arkaderna stödda stembänkarne. Ehuru fördjupad i sina allvarsamma betraktelser, förströdde henne likväl ännu här åsynen af barnens lekar; somliga sprungo jollrande framför hennes fötter, och andra lutade sig till och med förtroligt mot hennes knän; deras oskyldiga anleten aflockade henne ännu här ett sista leende.

Sedan emellertid Charlotte af tillstötande omständigheter förlorat ett par af de tillfällen hon ärnat begagna, för att mörda Marat, beslöt hon använda list för att råka honom. Hennes första tanke hade varit, att vid något offentligt tillfälle gå honom rakt på lifvet och mörda honom under allas ögon; men när hon nu ej längre tilltrorde sig hafva tid att invänta ett dylikt ögonblick, utan numera

nästan lömskt måste söka nalkas honom, föreföll henne redan detta sätt anstötligt för den naturliga ädelheten i hennes själ. Dessa voro de första qval, som träffade hennes samvete och blefvo hennes första straff.

För att således råka Marat, tillskref hon honom ett bref, som hon aflemnade vid porten till det hus, der „l'ami du peuple“ (så kallade han sig sjelf) bodde. „Jag kommer från Caen,“ skref hon, „eder brinnande kärlek till fäderneslandet låter mig förmoda, att ni med begärlighet skall mottaga underrättelser om alla de olyckor, som tima i denna del af republiken. Jag skall infinna mig hos eder kl. 1 i e. m.; haf derföre godheten mottaga mig; jag skall sätta er i tillfälle att göra en stor tjenst åt Frankrike.“ På sagde tid begaf hon sig åter till hans hus, men blef ej insläppt. Hon lemnade då till portvakterskan en ny biljett, som antydde än mera ifver att få delgifva honom sina underrättelser, och hvori hon begärde att få tala med honom emellan kl. 7 och 8 på aftonen. Utan att nu afvakta något vidare svar, lemnade Charlotte sitt hôtel kl. 7 klädd med mera omsorg än vanligt, för att derigenom liksom lättare kunna göra sig de personer bevågna, som vakade öfver Marats säkerhet. Ingen blekhet, ingen darrning i rösten förrådde hos henne den dödens lie, som hon nu medförde. Marats boning framställde så att säga ett prof på sjelfva *högmodet* i hans fattigdom. Han bebodde första våningen i ett hus vid *rue des Cordeliers*, som sedermera utgjorde huset n:o 18 vid gatan „l'Ecole-de-Médecine“. Oordningen och osnyggheten i hans rum gick utöfver alla gränser. Det tycktes som om dess herre, då allsmäktig öfver hela nationen, härmed ville säga till de besökande: Betrakta folkets vän och föredöme! han har för dess skull, hvarken ändrat bostad, klädsel eller lefnadsvanor! Hans hushåll var ej i bättre skick än den fattigaste handverkarens; det fruntimmer som skötte detsamma, hette först „Catherine Evrard,“ men man kallade henne nu Albertine Marat, sedan „l'ami du peuple“ gifvit henne sitt namn och tagit henne till maka „*un jour de beau temps à la face du soleil*,“ efter Jean-Jacques Rousseau's exempel.

När Charlotte nu för tredje gången anlände till Marats port, vägrade portvakterskan henne återigen inträde, men nu var hon besluten, att af intet vidare låta afskräcka sig. Hon gick derföre in genom porten, oakadt portvakterskans högljudda protester, och hade redan hunnit några steg uppför trappan, då Albertine öppnade en dörr och i vresig ton förbjöd Charlotte att komma vidare. Denna sökte med bedjande undfallenhet blidka den uppretade Albertine, men hon blef i stället allt mer uppbragt, och for så stormande ut emot Charlotte, att detta oväsande slutligen framträngde till det rum, der Marat befann sig. Han anade då genast att den besökande borde vara samma obekanta fruntimmer, som förut under dagens lopp tillskrifvit honom de tvenne biljetterna, och ropade derföre med befallande röst att man skulle låta henne komma in. Albertine, som då ej längre vågade sätta sig häremot, efterkom, ehuru med misstroende och en viss grad af svartsjuka, genast befallningen, införde den unga okända och drog sig derefter tillbaka, likväl lemnande dörren halföppen. Rummet var svagt upplyst och Marat låg i badet, öfverhöljad af ett ruskigt och af bläckplumpar nedfläckadt täcke, samt med endast hufvudet, axlarna, öfre delen af bröstet och högra armen öfver vattnet. Under denna för hans kroppskrafter så behöfliga hvila, tillät han sig dock ingen hvila för sin själ, ty på en illa hyflad bräda, som låg tvärs öfver badkaret, voro massor af öppnade bref och pappersluntor utströdda. Han höll pennan i handen, då Charlotte trädde in, och det papper, hvarå han höll på att skriva, innehöll en motion till conventet, hvaruti han begärde landsförvisning för de sista i Frankrike då ännu tolererade Bourbonerna.

Intet af denne mans drag voro af den beskaffenhet att kunna tjusa en qvinna. Hans hår, tofvigt och stråft, var omknutet med en smutsig näsduk; pannan var tillbakalutande, ögonen gemena, munnen bred och vidrigt hånande, och om Charlotte derför vid sitt inträde undvek att fästa sin blick på honom, af fruktan att röja sin vedervilja vid hans åsyn, så torde väl detta förefalla mindre underligt.

Stående och med nedslagna ögon, afhörde hon derför Marats fråga om tillståndet i Normandie. Hon svarade temligen ledigt och gaf, så vidt möjligt, åt allt det hon sade just den färg, hon trodde vara den lämpligaste, för att smickra demagogen. På tillfrågan uppgaf Charlotte namnen på de till Caen flyktade deputerade, och sedan Marat antecknat sig dessa namn till minnes, sade han: „godt, inom 8 timmar skola de alla vara guillotinerade!“ Det behöfdes ej mer än dessa ord, för att besluta Charlotte att i nästa minut sända honom dödsstöten.

Marat hade derföre knappt hunnit uttala denna dom, förrän hon oförmärkt framsmög dolken från sin barm, och stötte den med öfvernaturlig styrka ända till skaftet i hans hjerta. Ögonblicket derefter drog hon det blodiga vapnet ur hans bröst och lät det falla på golfvet. Marat hann endast 2 gånger utropa: „Hjelp! hjelp!“ förrän han sjönk tillbaka och var – död!

Vid Marats nödrop skyndade Albertine jemte hans tvenne tjenstehjon in i rummet, der nu den man låg liflös, med hvilken en Tiberius, en Caligula eller en Nero knappast skulle vågat rivalisera. Då Charlotte hörde dem nalkas, hade hon instinktmässigt sökt gömma sig bakom fenstergardinen, men det genomskinliga tyget röjde henne snart. Drängen Laurent Basse grep då genast en stol, hvarmed han tilldelade henne ett slag, som fällde henne till golfvet. Albertine störtade öfver henne och trampade henne under sina fötter, och vid allt detta buller intrusade husets öfriga innevånare, för att efterhöra hvad som stod på. Oväsandet tilltog; förbigående stannade utanför på gatan, kommo uppför trapporna och öfversvämmade snart hela huset, samt fordrade under ursinniga rytanden och hotelser, att mördaren genast skulle utlemnas, på det man ögonblickligen måtte få hämnas dens död, som af hopen nästan dyrkades som en Gud. De i grannskapet varande nationalgardisterna skyndade till stället, och lyckades till en början någorlunda stilla det växande raseriet. Fältskären anlände och försökte hämma det ännu utströmmande blodet, men allt var fåfängt; vilddjuret hade slutat, och det rödfärgade vattnet syntes liksom vilja visa de närvarande, att den i lifstiden så blodtörstige i verkligheten också nu sjelf skulle få dö i ett sannskyldigt haf af blod. Man upplyftade honom slutligen ur badkaret, och nedlade blott en liflös kropp på hans säng.

Charlotte Corday hade emellertid upprest sig. En spetsgård af bajonetter hade största möda att kunna tillbakahålla folkmassan, som hvarje minut trängde allt hårdare på, för att få sönderslita

94

henne. En massa löst qvinnfolk hade trängt sig upp och omgäfvat den, likt en förtviflad tigrinna, rasande Albertine, som oupphörligt ville slita sig lös från dem och störta sig öfver Charlotte. En fanatisk „Cordelier,“ vid namn Langlois, hade upptagit den blodiga dolken och skrek och hotade om hvartannat, för att söka ett tillfälle att få stöta den i Charlottes hjerta. På allt detta var hon dock beredd och betraktade således med stadig och fast blick alla dessa så hotfullt höjda vapen och händer. Hon tycktes endast röras af Albertines sönderslitande skrik, hvarför det också smärtade henne, att sålunda hafva varit tvungen genomborra *tvenne* hjertan, på det hon med säkerhet skulle hafva lyckats träffa det ena. När folket här under ett ögonblick så häftigt rusade till, att det nära lyckats rycka Charlotte från de henne omgifvande gendarmerna, sade hon: „bry er ej om att försvara mig, utan kasta mig hellre ut till dessa ursinniga, ty då de kunna sörja så, äro de också värdiga att blifva mina bödlar.“

95

I detsamma inträdde några myndigheter, för att medan hon ännu var kvar i Marats hus, anställa de första förhören. De stannade förstummade af öfverraskning vid anblicken af så mycken ungdom och skönhet, så mycket lugn, och så stor beslutsamhet! Charlotte tycktes genom sina svar så framställa sin handling inför sina domare, att dessa, ehuru med det hemska blodsdådet ännu under sina ögon, likväl nästan påtvungos deltagande för mördaren! Hon afgaf med klar, stadig röst, samt med lugn, tydlighet och eftertanke alla svaromål. Sedan protokollet blifvit upprättadt och den första ransakningen sålunda slutad, förordnade man att hon skulle föras till fängelset „l'Abbaye“, emedan detta låg närmast Marats bostad. De, som förut förhört henne, anställde nu här ett nytt förhör med den unga flickan, hvarvid man lät visitera henne, och påträffade då fodralet till den dolk, hvarmed hon mördat Marat: „Igenkänner ni detta?“ frågade man henne. „Ja!“ „Hvad har föranledt er till detta brott? Uppgif för oss de personer, som tillrådt er dertill? Hvar har ni förskaffat er dolken?“ – och på alla dessa frågor svarade hon utan omsvep, men på samma gång med en röst så klangfull, tydlig och klar, att hennes domare flere gånger sågo på hvarandra, utan att rätt veta, om ej det hela vore blott en ryslig dröm. Alltjemt hoppades de likväl ännu kunna uppspåra någon medbrottsling, som, enligt deras öfvertygelse, måste hålla sig gömd bakom så mycken enkelhet och skönhet. En bland dem, vid namn Chabôt, och som *isyinnerhet* var missnöjd med de resultater dessa begge undersökningar gifvit vid handen, tycktes nästan med ögonen vilja sluka den framför honom stående unga flickans hela varelse, då han härvid trodde sig märka ett hopviket papper, som med en knappnål var fästadt vid hennes barm. Blixtnsnabbt utsträckte han derföre sin hand för att fatta det. Papperet, som innehöll ett upprop från Charlotte till hela franska nationen, hvaruti hon uppmanar den till enighet och att, liksom hon, söka straffa alla tyranner, hade hon emellertid helt och hållet glömt att hon bar på sig, hvarföre hon i Chabôt's både blick och armrörelse trodde sig se en för hennes ärbarhet sårande förolämpning. Som hennes händer voro sammanbundna bakom henne, kunde hon således ej med deras tillhjälp värna sig emot den skymf, som hon trodde han ämnade henne, utan gjorde hon derföre ögonblickligen, med ett uttryck af fasa och afsky, en så häftig tillbakadragande rörelse med kropp och axlar, att skärpet kring hennes klädning sprang upp, hvarigenom hennes hals blef bar. Hon blef ett ögonblick förvirrad, men i det nästa lutade hon sig snabbt som tanken och böjde sig nästan dubbel, för att undan de närvarandes ögon sålunda söka gömma den blyga qvinnlighet, som af blotta dagsljuset skulle känt sig sårad. Också tycktes de annars så hårda männen ej blifva alldeles känslolösa för de qval den kränkta blygsamheten nu lät henne erfara, ty då hon bad att man skulle frigöra hennes händer, på det hon måtte kunna hopfästa sin klädning, skyndade de röra att efterkomma hennes begäran. Medan händerna nu voro lediga, och sedan hon fått tillfälle åter hopfästa sin klädning, begagnade man ögonblicken för att låta henne med egen hand underskrifva den bekännelse hon gjort. De rep, hvarmed hon varit bunden, hade på hennes armar kvarlemnad djupa fåror och blånader, hvarför hon, då fångvaktarn ånyo skulle binda henne, bad att få nedvika sina manchetter, för att derigenom bespara sig denna smärta. Då hon för domrarn visade sina illa åtgångna händer och framställde denna anhållan, voro såväl hennes ton som bedjande åtbörder sådana, att *Harmand*, en såsom åhörare ditkommen deputerad, ej längre kunde tillbakahålla sina tårar, utan måste aflägsna sig för att dölja dem.

96

Charlotte Cordays nyssnämnda adress till franska nationen, finns ännu i enskild mans ägo. Den är skrifven af hennes egen hand och viken i åtta delar, för att taga så mycket mindre rum i hennes barm, och ännu kan man se tydliga märken efter den knappnål, som hållit den fästad vid hennes klädning. Mot slutet af denna adress, citerar hon en vers ur Voltaires „mort de César,“ hvilken i öfversättning lyder sålunda:

„Må denna bragd ock inför hela världen
Bli mål för dyrkan eller tadlets hot,
Min ande föga rör om minneshärden
Åt mig skall gömma ära eller knot.
Som god medborgare och fri, min pligt
Var nog; allt annat hade mindre vigt,
Välan! gå icke längre här som slafvar!“

97

Efter slutadt förhör beslöts att Charlotte skulle insättas i cell, dit Presidenten för det revolutionära tribunalet, Herr Montané, följande dag begaf sig att förhöra henne. Denne annars stränge man rördes så af hennes ungdom och fägring och blef så öfvertygad om tillvaron af en fanatism, som i menskliga ögon nästan gjorde mördaren oskyldig, att han ville försöka rädda hennes lif. Han framställde derför sina frågor på sådant sätt, och sökte i hemlighet aflocka hennes svar i den form, att de öfriga domrarn deraf snarare skulle kunna sluta till ett hos den anklagade rubbadt förstånd, än någon verklig brottslighet. Men Charlotte bedrog envist denna Montané's hemliga mening. Hon påstod tvärtom, att gerningen var begången efter ett fullt moget öfvervägdt beslut, och att detta i hennes ögon skulle öfverhölja henne med den mest oförvanskliga ära.

98

Från l'Abbaye blef Charlotte flyttad till la Conciergerie. En fru Richard, hustru till portvakten i

fängelset, omfattade henne här med mera mildhet och godhet, än hon annars hade väntat sig. Tack vare denna fru, fick Charlotte här vara mera ostörd, och erhöll både papper, penna och bläck. Häraf begagnade hon sig för att skriva till Barbaroux, och berätta honom alla omständigheter rörande hennes vistande i Paris.

Detta bref är hållet i en, ehuru med tanken på döden, mera lekande stil. Hon skref äfven till sin far, men i en mycket mera allvarlig ton, än till Barbaroux.

Dagen efter Charlottes förflyttning till conciergeriet, blef hon kl. 8 på morgonen inställd framför det revolutionära tribunalet för den slutliga ransakningens undergående och domens afkunnande.

Hon hade med anledning deraf sökt att denna gång omsorgsfullare än vanligt använda de små tillgångar i toilletteväg, hvaröfver hon ägde att förfoga, liksom ville hon dermed försöka att på ett så värdigt sätt som möjligt visa sig ansigte mot ansigte med dödens förkunnare. Omvexlande känslor hade i domaresalen och närgränsande rum inlockat en oräknelig människomassa; men huru denna nu än må ha varit stämd före hennes inträde, så är likväl visst, att det öfvervägande intrycket, som genomträngde alla, då de hunno uppfånga de första dragen af denna underbara flickas ovanliga skönhet, otvetydigt härledde sig från öfverraskning att, i den anklagades hela väsende, möta bilden af någonting, som, istället för den brottsling de väntat sig få se, deremot snarare syntes dem vara en engels uppenbarelse. Domrarne tycktes i stället vara de anklagade. Då hon intagit sin plats, tillfrågades hon, om hon åt sig utsett någon försvarare. Hon invände då, att hon visserligen för den skull ombedt en af sina vänner, men hon förmodade, att då han ej nu syntes till, hade det fattats honom tillräckligt mod härtill. Presidenten utsåg då till hennes försvarare den unge Chauveau Lagarde, sedermera så ryktbar genom sitt mästerliga försvar för Marie Antoinette, och redan nu känd för en ovanligare vältalighet, liksom äfven för ett okufligt mod i just de rättegångar, der sjelfva Advokaten denna tid nästan sväfvade i samma fara som den anklagade.

Detta Presidentens val antydde med visshet en hos honom inneboende tanke på möjligheten, att ännu kunna rädda henne. När Chauveau Lagarde intagit sin plats, betraktade honom Charlotte oroligt, liksom fruktade hon, att han, för att rädda hennes lif, skulle blottställa sitt eget. Hon skyndade således att otillspord ånyo afgifva frivillig bekännelse, och utropade: „Ja, ja! det är jag, som är den skyldiga!“ o. s. v. På alla de frågor hennes domare framställde, svarade hon med en så förvånande manlig fasthet i förening med en så intagande enkelhet och blygsamhet, att ett omissskänneligt drag af innerligt medlidande och deltagande tydligt stod aftecknad hos mängden af de närvarande. Endast ett ögonblick under denna sista ransakning svek det nästan öfvermenschliga lugnet henne, och det var, då en af domrarne anmärkte, att den så väl riktade dolkstöten mer än tydligt tycktes honom bevisa, att hon ej var fremmande för detta vapen, ty med ett anskri for hon då upp från bänken och utropade: „Odjur! tar ni mig då för en *vanlig mördare*?“ Chauveau Lagarde's försvar var ett mästerstycke, och likväl blef domen, såsom vi alla veta: - döden! - Beredd som hon var härpå, hörde hon den upplåsas utan att blekna. På Presidentens vanliga fråga, om hon hade något att anmärka mot denna dom, brydde hon sig ej ens om att svara, men till sin Advokat vände hon sig och yttrade med en röst af englaren mildhet: „Tack! ni har försvarat mig, som jag önskat, och jag är er därför skyldig ett bevis på min aktning och erkänsla.“ Derefter pekade hon på domrarne och fortsatte. „Dessa herrar hafva konfiskerat det lilla jag äger, men jag är likväl ännu skyldig något obetydligt i mitt fängelse, och därför ville jag gerna bedja er vara god och betala denna skuld för mig.“

Under det ransakningen pågick, hade Charlotte bland den församlade folkmassan märkt en person, som sökte porträttera henne. Utan att af förhörets gång låta sig störas, hade hon småleende vändt sig åt den sida, der artisten stod, på det han derigenom lättare skulle kunna uppfånga hennes drag. Bakom honom stod en ung man med bleka anletsdrag, som beständigt höjde sig på tåspetsarne, för att bättre kunna se den anklagade. Han höll sina ögon oupphörligt riktade på henne, med blicken af en fantom, som med dödens stela orörlighet fixerar ett föremål. Hvarje den unga flickans svar kom honom att skifta färg, och flere gånger, då han ej kunde återhålla sin rörelse, åstadkom han ett sorl bland de församlade, hvarigenom han också slutligen ådrog sig Charlottes uppmärksamhet. När hennes dödsdom afkunnades, störtade han häftigt ett steg framåt, men satte sig straxt derpå, liksom om krafterna svikit honom. Charlotte såg denna rörelse och förstod, att i det ögonblick, då allt här på jorden syntes öfvergifva henne, *ett* hjerta dock ännu fanns kvar, som ömmade för henne, och att hon ännu ägde en, fast okänd vän! Hon tackade honom med blicken, detta var också deras enda samtal här nere. Denne unge man hette Adam Lux och var en tysk republikan, som af sina likatänkande i hemlandet blifvit sänd till Paris, för att i det menskliga förnuftets namn söka bilda någon annan föreningslänk emellan de tyska och franska folkrörelserna, än hvad de franska diktatorernas blodiga regimente då erbjöd. Hans ögon följde den anklagade ända till den stund, då hon, förd från domaresalen, försvann under fängelsetrappans hvalf.

Tanken på henne öfvergaf honom aldrig och, sig sjelf ovetande, följdes hon steg för steg till grafven af en ren och entusiastisk kärlek, som äfven beredde sig tillfälle att få följa henne till en bättre verld, för att der söka vinna deras själars eviga förening. Adam Lux utgaf neml. få dagar efter Charlottes död en skrift till hennes försvar, för att derigenom få möta samma död som hon. Han blef också genast arresterad och kastad i fängelset l'Abbaye, hvarifrån han sedan fördes till den schavott, han hälsade som ett kärlekens altare, emedan hans ideal också knäböjt der engång.

Kort efter det Charlotte blifvit återförd till sitt fängelse, anlände bödeln, hvarvid hon bad honom i samma ljufva ton, som alltid förde hvarje ord öfver hennes läppar, att han ville vara god och dröja en stund, på det hon skulle kunna hinna sluta ett redan påbörjadtt bref. Som detta snart var gjordt, bad hon fångvaktaren tillåta den person komma in, som under ransakningen i domaresalen sökt porträttera henne, på det han ännu måtte få tillfälle bättre kunna avsluta sitt arbete.

Målaren hette Hauer, och blef äfven insläppt. Charlotte tackade honom för det intresse han tycktes

taga i hennes öde, och satte sig derefter enkelt och okonstladt framför honom. Under det Hauer sålunda sökte att nogare fästa på duken dessa undersköna drag, från hvilka döden inom få ögonblick skulle bortplocka både ros och lilja, talade hon med honom om hans konst, om dagens händelser, och om det lugn henne skänktes af den akt, som nu snart skulle inviga henne till en bättre värld. Hon talade äfven om sina barndomsvänner och bad Hauer framdeles taga några miniatyrkopior af det större porträttet, på det så väl de, som hennes familj sedan skulle kunna erhålla några exemplar deraf.

103

Midt under detta samtal knackades det åter på fängelsets dörr; man öppnade, det var bödeln, som nu inträdde. Man såg henne då ett ögonblick blekna vid detta så snart återupprepade besök, och hon utbrast ofrivilligt: „Hvad! redan!“ Men snart hemtade hon sig åter, och sade till Hauer med ett sorgligt leende, i det hon kastade en flyktig blick på det ännu ofulländade porträttet: „Min herre! jag vet ej huru jag nog skall kunna tacka er för all den möda ni gjort er; jag har endast detta att skänka er; bevara det som ett minne af mig,“ och medan hon yttrade detta, tog hon saxen ur bödelns hand, afklippte sjelf en lock af sitt långa kastanjebruna hår och räckte detta minne till Hauer, hvarvid sjelfva bödeln kände en tår framvälla ur sitt dervid ovana öga. Men fångkärnan väntade utanför, hvarför bödeln snart borttorkade den förrådare, som vågat röja, att äfven *han* hade ett hjerta, och afklippte derpå hennes rika, mjuka hår. Charlotte samlade tankfullt upp det, betraktade det vemodigt en stund och skänkte det sedan till M:me Richard, hvarefter hon ifördes den vanliga röda blusen och lemnade fängelset.

104

Oöfverskådliga folkmassor hade samlats sig i Charlotte Cordays väg, för att söka uppfånga en, om än aldrig så liten skymt af henne, och det häftiga åskväder, som utbröt öfver Paris nästan samma ögonblick, hon uppsteg i fångkärnan, förmådde ej glesna de tätt sammanpackade människomassorna. De, som sågo henne under denna sista färd, och ännu ej hunnit bli alldeles förvildade af alla de rysligheter Paris redan länge varit vittne till, kunde sedan aldrig glömma henne.

Hennes händer voro hårdt bakbundna, hvarigenom hennes axlar blefvo mer än vanligt tillbakadragna, hvilket åter gjorde, att hon under hela färden tvangs att bära hufvudet lika högt, som hade det burits af en drottning. Men oaktadt den stolta hållning henne sålunda påtvingades, kunde man ej spåra ett drag af hvarken förakt, trots eller förtviflan; blicken var lugn och mild, och endast ett par gånger tyckte man sig märka, att den för ett ögonblick liksom sökte någon i den omgifvande mängden, på hvilken den ännu kunde få hvila en stund, innan den snart skulle slockna för alltid.

Förrän kärnan hunnit fram till schavotten, klarnade himlen åter, och den nedgående solen tycktes med sina sista strålar ännu liksom vilja sprida ett namnlöst, oförklarligt skimmer kring hennes panna.

Snart stannade kärnan, man var framme. Hon bleknade, när hennes öga först mötte den i höjden hotande bilan, men hon fattade sig snart och besteg schavotten med lätta steg och med samma fridfulla lugn, som af intet låtit störa sig under hela den långa vägen på fångkärnan. Uppkommen på plattformen, knäböjde hon under tyst bön, och lade derefter sjelf sitt sköna hufvud under bilan, - ett ögonblick till - och hon var ej mer, - ja, väl hade jordlifvets gnista slocknat, men på hvita vingar flög hennes själ vid englars jubel ut i högre rymder, till dessa saliga boningar, dit ej längre världens oro hinner, der blott kärlek, evig kärlek brinner, och med sin fackla lyser herrligt opp den himmel, som här varit har vårt hopp.

105

Familjen Hauer äger ännu hennes porträtt. Hufvudet var färdigt, men bysten knappast tecknad, då Hauer måste lemna henne; men han fullbordade sedan porträttet i samma dräkt, hvori han aldrasist såg henne, neml. den röda blus hon då bar, ty han menade, att denna färg om möjligt ännu mer förhöjde glansen af den skönhet, hvarmed hon öfverträffade allt, hvad han ditintills hade sett.

Oräkneliga voro de skalder, som skrefvo öfver Charlotte Corday's minne, och Klopstock sjunger bland annat:

„Hvem är denna graf? – det är Charlotte Corday's,
Ack, låt oss då plocka blommor och strö på hennes aska,
Ty hon har dött för sitt fädernesland!

Fast nej! – plocka inga blommor!
Sök hellre en tårpil, och sätt den på grafven,
Ty hon har ju dött för sitt fädernesland!
Fast än engång nej! plantera ej ens denna,
Men gråten sjelfva – om också blod!
Ty hon har *förgäfves dött* för sitt fädernesland!“

Så sjöng *han*, och mången har väl sedan
Sin lyra strängat, att med klagans ton
Ge luft åt smärtan öfver att ej redan
I detta lifvet någon lön fick hon,
Som rik på allt, hvad ädlast hjertat gömmer,
Sig så uppoffrade! – men Herren dömer.

För mina tankars inre, klara öga,
En hägring skön, hon likväl ännu står
Med samma namnlöst underbara skimmer
Beständigt kring sig, som i lifvets vår!
En bild så skön man gerna aldrig glömmar,
Och Herren nog för hårdt ej henne dömer.

Frid med din ande, unga, ädla qvinna!
Den våg du rörde upp, du sjönk deri!
Och målet höga, som du hoppats vinna,
Än länge skulle oupphunnet bli.
Dock skall ditt *mod*, din *dygd*, ditt *ädla sinne*
Beständigt lysa herrligt för mitt minne.

Unga flicka, sköna flicka,
Klaga icke öfver tåren,
Den, hur mörkt du än må blicka,
Är blott morgondag om våren.

Faller ned på ros så fager,
Dunstar bort och snart försvinner,
Byts i leende och dager,
När på fästet solen brinner.

Men lik aftondaggen kalla,
Så den gamlas tårar falla,
Mötas blott af kulna natten,
Sjunka ned i jord som vatten.

-a-g.

Den 26:te Maj 1874.

V i stodo nyss vid fält, från hvilka snön
Motvilligt steg för steg tillbaka trängdes;
Men ej deröfver dock en matta grön
Af vårens segerglädje ännu hängdes.

Det var en sorglig syn, den der oss bjöds
Af dessa fält, som, fast på lifskraft rika,
Ånyo tycktes dömda nu till döds,
Till graf för löften, hvilka alla svika.

Ur mulen himmel dock omsider bröt
En skur, som törsten uti mullen släckte,
Och ned från fästets blåa bäddar flöt
En ström af strålar, hvilka lifvet väckte.

Nu ingen blomma känner sig så arm,
Att hon af ljusets blick söks opp förgäfves,
Och intet frö så trycks i jordens barm,
Att spårlöst af dess mörker det förqväfves.

Och fågeln återfår sin glömda röst
Och stämmer opp naturens glädjevisa,
Och nya känslor uti menskans bröst
Med framtidshopp sin ljufva lycka prisa,

109

Att andas få uti en nyväckt vår,
Som tror uppå sig sjelf och bättre tider
Och lemnar ej förstöring i sitt spår,
Om den ock måste framgå genom strider.

Har ej en vår liksom naturens grytt
Uti vårt land för konstens regioner?
Om här ett ljus i sinnet tänds på nytt
För skönheten af färg, af bild, af toner,

Då ser man ädla hjertan lifvas opp
Af omsorg att det ljuset icke släckes,
Och att till sorg ej mörknar detta hopp
Om lif och dag, som af dess gryning väckes.

Det är det hoppet, hvilket denna qväll
I vänlig stämning fört oss här tillhopa;
Trots hvardagsprosan känner man sig säll,
Då man sig vet som länk utaf Europa;

Och konsten ej en drottning utan land,
Som hittills, skall i dessa nejder lefva
Om vi för henne öppna gladt vår hand,
Men främst vårt hjertas varma gengäld gifva.

Fredrik Cygnaeus.

1834.

Långt ned i dalen gömd en hydda står,
Halftäckt af snö, när vinterns vindar yra,
Väg dit ej leder, knappt ett genyrdt spår
Ses till dess dörr i djupa drifvan styra.

Nu är dock jul i hemmet der, och tändt
Ett grenigt ljus står der på bordets ända,
En lycklig mor till barnens fröjd det sändt,
Och deras glada blickar sågs det vända.

Till sig allena ifrån brasans sken,
Som halmen öfver golfvet bredd belyste.
En duk på bordet syns, fast grof, men ren,
Och rent det ringa bohag hyddan hyste.

Vid bordet öfverst sitter tyst en far,
Hvars lockar tidigt grånat af bekymmer,
En tår uti hans öga står så klar,
Men bort från barnens syn hans hand den gömmer.

Hans blick på bordets midt jemt fästad var,
Hvad såg han der? ack jo, med kufvad smärta,
Sitt knappa julbröd han betraktat har,
Och tyst för sig så klagade hans hjerta:

I år ännu för dig och barnen har
Du ock ett bröd, i nästa år kanhända
På tiggargälfven stödd, o arme far,
Från dem och hyddan måste du dig vända.

Sin arm han hade stödt uppå den skatt,
Den böckers bok, som ock i lägsta hydda,
Ske Herren pris! skall skingra otrons natt
Och nödens barn emot förtviflan skydda.

Han slår den upp och läser: „hjelp och tröst
Dem, som på Honom lita, Herren skickar,“
Och ny förtröstan fyller upp hans bröst,
Och styrkt igen han emot himlen blickar.

Och se! nu står der för hans häpnad syn
En hög gestalt med ögon englaklara,
En engel tror han visst, som kom från skyn,
Att Herrans nåd i hyddan uppenbara.

Men engeln talar: gamle, du som haft
Försyn att be om hjelp, fast krämpor tärde
Din för ditt land i striden brutna kraft,
Och troget dig och alla dina närde.

Ditt fosterland ej skåda kan din nöd,
När åldern nalkas dig, men tacksamt sänder
Sitt skrifna löftesbref om dagligt bröd;
Glad lägger jag det nu i dina händer.

Och nu uppflammade med solklart sken
Den låga, som i spiseln sakta brunnit,
Men innan gubben ordet fann, har ren
Den trodda engeln ur hans syn försvunnit.

Stum ser han länge emot dörren än,
Tills så med bruten röst han ändtligt talar:
Du ädle, och jag dig ej känt igen,
Som upp dock vuxit här i dessa dalar!

Hur mången gång jag såg dig ren förut
Ej blott i lyckans salar glädje sprida,
Men genom hyddans dörr gå in och ut
Och hemta tröst och hjelp åt dem, som lida.

Dig ömmade, att under brist och nöd
Den gamle knekten se till slut dock digna,
Hvar gång jag bryter det mig räcka bröd,
Jag dig med fosterlandet skall välsigna.

Honom älskade hon.

Hon hörde till Hispanias sköna land,
Till Andalusias vackra blomsterstrand,
Der var hon född, ja der,
Ej här;
Bland drifvor och bland snö
Hon endast kunnat dö.

Men han, - en nordens son var han likväl
Och hård som nordanvind hans kämpasjäl,
Här var han född, ja här,
Ej der,
Till rosensmyckad strand
Han förts af lifvets hand.

Men honom älskade hon - ack, det var,
Som då en stormvind rosens kärlek har,
En sällhetsstund så kort,
Och bort
En stormvind lik han drog,
Fort vissnad rosen dog.

W. N-m.

„Qvitt! qvitt!“ vid molnets kant,
Det klingar der så välbekant;
Är det ditt afsked, muntra svala?
Du längtar, ack! - från oss igen
Och räds den långa skymningen!
Ja, himlens lampor släckas ren,
Naturen går i vinterdvala.

Men lilla vingade artist,
Du älskade ej att lida brist
På lifvets högsta goda - ljuset.
När i vår höstnatt det tar slut,
Då brister du med längtan ut,
Som skalden i sin dödsminut: -
„Mer ljus!“ och flyr det mörka huset.

Ej vill du se huru Bore går
Och luggar björkens glesa hår,
Hur himlens öga ständigt gråter,
Nej, förrän lunden sköflas mer,
När sista rosen myllas ner,
Din afskeds-matinée du ger
Och flyr till solens möte åter.

Och snabb som tidens lie är
Din flygt, när molnets kant du skär,
Men gubben *Chronos*, han i spåren
Sig aldrig såg tillbaka än;
Du, svala, lilla trogna vän,
Du kommer år från år igen
Och hemtar glädtigt med dig våren.

Till tack därför så skänka vi
Dig också all vår sympathie
Och stöd för nästet vid vår hydda.
Bygg du inunder takås blott
Af koja likaväl som slott!
Var icke rädd för jägarns skott,
Ty dig skall hvarje hjerta skydda.

Hör sucken, som derur sig stjal,
Hvar gång du säger oss farväl! -
Men ack! ditt afsked sorglöst klingar!
Det ljuder genom stormens brus
Till mig med hån från rymden ljus:
- „O konung, fjättrad der i grus,
Hvad är din thron mot mina vingar?“

A-ï-a.

(Fritt från tyskan.)

I barnaskor, så bleka, blå,
I er små fötter mer ej gå;
Men er för guld ge bort en dag,
Ack! det kan ej en mor som jag.

Er bar en liten fot engång
Till modren med bevingadt språng;
Men ifrån *himlen* kom ett bud,
Som tog min älskling upp till Gud.

Du borta är, och tom min famn;
Med vemod hviskar jag ditt namn,
Och då er blåa skor jag ser,
Då falla tårar på er ner.

Jag gråter, men jag ler ändå,
Mitt barn jag minns, jag tänker på
Den ljufva blick, de glada språng,
Och munnens löje mångengång.

I bleka skor förtäljen mig
Om barnafjät på blommig stig.
Det är förbi! min fröjd, mitt allt
Är borta, och mitt hjerta kallt.

Och kall den lilla foten är,
Som gömdes förr i skorna här;
Men ej jag skiljer mig ändå,
Från er små skor så bleka, blå.

e ***

TRANSCRIBER'S NOTES

1. On p. 99 corrected anklagandes to anklagades.
2. Silently corrected typographical errors.
3. Retained anachronistic and non-standard spellings as printed.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK MOSAIKER ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the

United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational

corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.